ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಜೈನ ಮುನಿಗಳ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳನ್ನ ಸಂಘ, ಅನ್ವಯ, ಗಣ, ಗಚ್ಛ, ಬಳಿ–ಎಂಬ ಜೈನ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಪರಿಪಾಟವಿದೆ: ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘ, ದೇವಸಂಘ, ನಂದಿಸಂಘ, ಮೂಲ ಸಂಘ, ಸಿಂಹ ಸಂಘ; ಅರುಂಗಳಾನ್ವಯ, ಕುಂದಕುಂದಾನ್ವಯ; ಕಾನೂರ್ಗಣ, ಬಲಾತ್ಕಾರಗಣ, ದೇಶೀ(ಯ) ಗಣ, ಸೇನಗಣ ಪುಸ್ತಕಗಚ್ಛ, ಸರಸ್ವತಿ ಗಚ್ಛ ಇಂಗುಳೇಶ್ವರ ಬ(ವ)ಳಿ– ಇತ್ಯಾದಿ. ತ್ರುನ್ನಾಟ, ಇಂಗುಳೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದುವು ಸ್ಥಳವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿಯೂ ಕುಂದಕುಂದ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿ ವಾಚಕವಾಗಿಯೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅಂದರೆ ಇವು ಆಯಾ ಸ್ಥಳ ಮೂಲವಾಗಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಮೂಲವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತನಗೊಂಡಿವೆ; ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ

ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸುವ ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಾನೂರ್ಗಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನ ಸಂಕಲಿಸಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ. ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂರು, ಕಾಣೂರು, ಕಣ್ಡೂರು, ಕಂಡೂರು, ಕಾಡೂರು, ಕಾಣಾರ್, ಕ್ರಾಣೂರ್, ಕ್ರಾನೂರ್–ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ರೂಪಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳು. ಇದರ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪ ಕಾಲೋಗ್ರಗಣ. ಇದು ಯಾಪನೀಯ ಶಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಗಣವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಮುಂದೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ಆಧಾರಗಳಿಂದ

ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂವಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂರ್ಗಣ ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಾರ ಪಡೆಯಿತು ತಿಳಿರುತ್ತದೆ. ಪೊನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಹತ್ವದ ಮಾತೆಂದರೆ, ಶ್ರವಣಬೆಳುಗೊಳದ ನೂರಾರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಯಾಪನೀಯ ಹಾಗೂ ಕಾನೂರ್ಗಣದ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು. ಇದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಯಾಪನೀಯರು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದು ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಆ.ನೇ. ಉಪಾಧ್ಯೆ ಅವರು, ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿಯೇ ಆದರೂ ಬಹು ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂರ್ಗಣದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪೂರಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಖಚಿತವಾದ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಕಾನೂರ್ಗಣದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಈ ಬರವಣಿಗೆಯ ಉದ್ದೇಶ.

ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಡೀ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕಾನೂರ್ಗಣವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರುವ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗನೆಂದರೆ ಪೊನ್ನಕವಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೬೫), ಆತನ ಶಾಂತಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (೧–೧೭) ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ:

ಕಾನೂರ್ಗಣಮುನಿಪತಿವಿ
ದ್ಯಾನಿಧಿ ಗುಣನಿಧಿ ದಯೈಕನಿಧಿ ಶುದ್ಧರುಚಿ
ಶ್ರೀನಿಧಿ ತಪೋಂಬುನಿಧಿ ಬುಧ
ನಾನತಪದಕಮಲನವಳಿನ ಜಿನಚಂದ್ರಂ ‖

ಪೊ ನ್ನಕ ವಿಕೂಡು ವ ಗು ರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಹ ೯ದ್ಬಲಿ, ಅರ್ಹ ೯ಣಂದಿ, ವೀ ರ ಣಂದಿ, ದಿಟ್ಟ ದ ದಾಮ ನಂದಿ, ಚಂದಿನಂದಿ ಅಂತ್ತು ಜಿನ ಚಂದ್ರ–ಈ ಮು ನೀಂದ್ರ ರು ಕಾನ ೂರು ಗಣದ ಪ ರಂಪರೆಯವ ರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರು ತ್ತ ದೆ. ಕ ವಿ ಪೊ ನ್ನನೂ ಇದೇ ಕಾನೂರು ಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕು ರು ಳ ಗಳ ವಾನೆಂದು ಶಾಸ ನಾದಾರ ಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರು ತ್ತ ದೆ. ಹ ಾಸ ನಜಿಲ್ಲೆ ಬೇಲ ೂರು ತಾಲ ೂ್ಲಕು ಹ ಳೆಯ ಬೀಡಿನ ಒಂದು ಶಾಸ ನದಲ್ಲಿ ಪೊ ನ್ನ ಕ ವಿಯ ಹೆ ಸರನ್ನು 'ಪ್ರ ಉಭಯ ಕವಿ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಈ ಪ್ರ ಂಸ ವ ಠ್ಯ ನ ಗು ರು ಇಂದ್ರನಂದಿ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದೂ ಅವ ರು ಕ್ರಾ ಣೂರ್ಗ ೯ಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವರೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಪೊ ನ್ನನೂ ಶಾಂತಿಪು ರಾಣದ ಕ ಡೆಯ ಭಾಗ ದಲ್ಲಿ (೧೨–೮೦) ಇಂದ್ರ ನಂದಿಯ ನ್ನು ನೆನೆದಿದ್ದಾ ನೆ. ಶ್ರೀಮ ೂಲ ಸಂಘ ಕೊ ಂಡಕು ಂದಾನ್ವ ಯ ಕ್ರಾ ಣೂರ್ಗ ೯ಣ ತಿಂತ್ರಿ ಣೀಗಚ್ಛಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ತ್ರೈ ವಿದ್ಯ ದೇವ ಚಂದ್ರ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಅವ ರ ಶ್ರಾ ವಕ ಶಿಷ್ಯ ರಾದ ಅಡಕಿಯ ತಿಪ್ಪಣನೂ ಅಡಕಿಯ ಮಾಯ್ಯ ನೂ ಸಲ್ಲೇಖನ ವ್ರತ ಹಿಡಿದು ಸಮಾಧಿ ಮ ರಣದಿಂದ ಮು ಡಿಪಿದ್ದ ನ್ನು ಈ ಶಾಸ ನದ ತಿಳಿಸಿದೆ [ಎ.ಕ . ೯(ರ) ಬೇ ೩೮೩ ಮ ತ್ತು ೧೨೬. ಹ ಳೇ ಬೀಡು]. ಇದೇ ಶಾಸ ನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾ ಣೂರ್ಗ ೯ಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜೈನಾಚಾರ್ಯ ೯ರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗು ರು ಶಿಷ್ಯ ಪ ರಂಪರೆಯ ಪಟ್ಟಿ ಯೇ ಸಿಗು ತ್ತ ದೆ (ಕ್ರಾ ಣೂರ್ಗ ೯ಣ)

ಜಟಾಸಿಂಹ ನಂದ್ಯಾ ಚಾರ್ಯ ೯

|

ಇಂದ್ರ ನಂದ್ಯಾ ಚಾರ್ಯ ೯ (ಪ್ರ ಉಭಯ ಕವಿ ನ ಗು ರು ಗಳು)

|

ಗು ಣನಂದ್ಯಾ ಚಾರ್ಯ ೯ (ಗುಣರು ಚಿಕ್ರಿ ತ)

|

ಜಿನ ಚಂದ್ರ ದೇವ

|

ಮೇಘಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವ

|

ಕನಕ ಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವ

|

ಮಾಧವ ಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವ |

|

ಕನಕನಂದಿ ತ್ರೈವಿದ್ಯ ದೇವ

|

ಸಾಗರ ಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವ

|

ಮಾಧವ ಚಂದ್ರ ದೇವ ||. ಸು. ೧೦೯೦

|

ಬಾಳ ಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವ ಸು. ೧೧೩೦

|

ಬಾಳ ಚಂದ್ರ ತ್ರೈವಿದ್ಯ ದೇವ ಸು. ೧೧೫೦

|

ನೇಮಿ ಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವ. ಸು. ೧೧೭೫

|

ಜಾವಳಿಗಿರಿಯ ಮುನಿಚಂದ್ರಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವ. ಸು. ೧೨೦೦

|

ಸಕಲಚಂದ್ರ ಭಟ್ಟಾರಕ ಸು. ೧೨೧೦

|

ಮ ಘದ ಪಚಂದ್ರತ್ರೈ ವಿದ್ಯ |||. ಸು . ೧೨೨೦

|

ಗಂಡ ವಿಮುಕ್ತ ಮ ಘನಂದಿ ಬಟ್ಟಾರಕ ಸ. ೧೨೩೦

|

ಹೇಮ ಚಂದ್ರ ತ್ರೈವಿದ್ಯ. ೧೨೬೦

ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಜಾವಳಿಗೆ (ಯ ಮ ನೇಂದ್ರ ದೇವ) ಎಂಬದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಗ.

ಜಾವಳಿಗೆ, ಜಾತು ಲಿ ಆವು ಲಿ ಎಂಬದು 'ಯಾಪನೀಯ' ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪದ ಜ್ಞಾತಿ ರೂಪಗಳು **(Cognates).** ಸುಮಾರು ೩೫೦ ವರ್ಷಗಳ ದೀರ್ಘ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಯಾಪನೀಯ ಸಂಘದ ಸೂಚನೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ರತ್ನತ್ರಯರು ರೂಜಿನ ಸಮಯದೀಪಕರೂ ಆದ ಪಂಪ ಪೊನ್ನ ರನ್ನರಲ್ಲಿ ಪೊನ್ನ-ರನ್ನ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ೧೫೦೧ ಬಸದಿಗಳನ್ನ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ವಾಸ್ತು-ಶಿಲ್ಪ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಯಾಪನೀಯ ರಕೊಡುಗೆ ಹಿರಿದಾದುದು.

ಯಾಪನೀಯ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಾಣೂರು ಗಣದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಿಗಿದ್ದ ಗೌರವಾದರಗಳು ಗಮನಿಸಿಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಪೊನ್ನನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಸ್ಮರಣೆ ಸುಮಾರು ೩೫೦ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅಖಂಡವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಲೂ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿಂದಲೂ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಣೂರು ಗಣದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನ ಕಾಪಿಟ್ಟವರು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳು. ಈ ಎರಡು ಅಧಿಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸನೀಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಿಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನ ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಇದರ ದಿಟವಾದ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು

ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಸಂಚರುವಾಗಿರುವ ಆಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ-ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪೊನ್ನಕವಿಯ ತರುವಾಯ ಅವನ ಕವಿಶಿಷ್ಯ ರನ್ನನು ತನ್ನ ಅಜಿತಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ-

ಶ್ರೀಸೇವಿಚಂದ್ರಮುನಿಗಳ್
ಕಾನೂರ್ಗಣತಿಲಕರಮಲಶಿಷ್ಯರ್ ಸ್ವಧಿ
ದ್ಯಾನಿಧಿರುಸ್ಯುಣ್ಯಂ
ತಾನೀದಿಸಿ ಕುಶಲನಾದನ್ನೊಗಡೆಪಂ ‖ (೧೨-೨೧)

ಎಂಬದಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನಲ್ಲದೆ, ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯೂ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಮಗನಾದ ಅಣ್ಣಿಗದೇವನೂ ಈ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ಸೇವಿಚಂದ್ರಮುನಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತಗಣದ ಕೌರೂರುಗಚ್ಛದ ಅರ್ಹನಂದಿ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯ ಮನೆತನದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮುಖ್ಯರೆಂಬುದನ್ನು ಅನ್ಯತ್ರ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ [ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಹಂಪ: ಕಮ್ಮರ ಕಾವ್ಯದೇಸು : ೧೯೯೬ : ೫೦-೫೧].

ಜನ್ನಕವಿ ತನ್ನ ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಾಚೀನರಾದ ಕಾನೂರುಗಣದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಒಂದು ತ್ರಿಪದಿ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ವಂದ್ಯರ್ ಜಟಾಸಿಂಹನಂದ್ಯಾಚಾರ್ಯರ್ದ್ರೇಂದ್ರ
ನಂದ್ಯಾಚಾರ್ಯಾದಿ ಮುನಿಪರ ಕಾಣೂರ್ಗ

ಣಂದ್ಯ ತ ಪ್ಟ್ಥಿ ಯೊಳ ಗಿಲ್ಲಂ || (೧–೧೭)

ಮ ತ್ತು ಈ ಗಣದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಚಾರ್ಯ ರ್ನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಕಂದ ಪದ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಹ ೆ ಸರಿಸಿದ್ದಾ ನೆ:

ಶ್ರೀ ಮ ತ್ಕಾಸೂರ್ಗ ಣ ಚಂ
ತಾಮ ಣಿಗ ಳ್ ರಾಮ ಚಂದ್ರದೇ ವ ಮು ನೀಂದ್ರ
ರ್ತಾ ಪಿ ಗ ಣಗು ರು ಗಳೆನಿಪ ಮ
ಹಾಮ ಹಿಮ ಗಿ ಜನ್ನ ನಂತು ನೀ ಡ ತ ಪನಾಮಂ || (೧–೨೫)

ಮೇ ಲ್ಕಂಡ ಎರ ಡು ಪದ್ಯಗ ಳಿಂದ ಜಟಾಸಿಂಹ ನಂದಿ, ಇಂದ್ರ ನಂದಿ ಮ ತ್ತು ರಾಮ ಚಂದ್ರ ಮು ನಿ–ಈ ಮ ೂರು ಕಾನ ೂರು ಗಣ ಮಹಾಮ ಹಿಮ ರು ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆ ದ ವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರು ತ್ತದೆ. ಜಟಾಸಿಂಹ ನಂದಿಯು ವರಾಂಗ ಚರಿತೆ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಸು ಮಾರು ಏಳ ನೆಯ ಶತಮಾನ ದ ಲ್ಲಿ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪ ಡು [ಉಪಾಧ್ಯೆ ಪೇಪರ್ಸ್ : ೧೯೮೩: ೧೬೬]: ಇಂದ್ರ ನಂದಿ ಆಚಾರ್ಯ ನ ಕಾಲ ಹ ತ್ತನೆಯ ಶ ತಮಾನ ದ ಆದಿಭಾಗ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾನ ೂರು ಗಣವು ಏಳ ನೆಯ ಶತಮಾನ ದ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿತ್ತೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹು ದಾಗಿದೆ. ಮಹಾಬಲ ಕ ವಿ (೧೨೫೪) ನೇ ಮಿನಾಥ ಪು ರಾಣದಲ್ಲಿ ಜಟಾಸಿಂಹ ನಂದಿ ಮು ನಿಯನ್ನು ಗೃದ್ಧಪಿಂಛವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರು ವ ದ ಪರಿಗಣಿಸ ಬಹುದು ದಾಗಿದೆ:

ದ್ಯೈರರ್ ಪರಗೃದ್ಧ ಪಿಂಛಾ
ಚಾರ್ಯ ಜಟಾಸಿಂಹ ನಂದಿ ಜಗ ತ್ಪ್ರಖ್ಯಾತಾ
ಚಾರ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ವ ತ್ತಾ
ಶ್ಚರ್ಯವ ದಾ ಪೊ ಗ್ಬಳಿಸಲು ಜಗ ವ ಶ್ಯಮ್ಯಂ || (೧–೧೪)

ದಿಗಂಬರು ಪಂಥದ ಗಣಭೇದಗಳ್ಲಿ ದೇಸಿಗಗಣವು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನ ಪಡೆದಿರುವಂತೆಯೇ ಯಾಪನೀಯ ಪಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾನೂರು ಗಣವು ಜನಪ್ರಿಯತೆಗಳಿಸಿದೆ. ಈ ಸೂರಾರು ಗಣವು ಮೂಲಸಂಘ ಹಾಗೂ ಕುಂದಕುಂದ ಅನ್ವಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ನಿಸಜಿಡುಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಈ ಯಾಪನೀಯ ಸಂಘದ ದಿಗಂಬರ ಸಂಘ ಪರಿವಾರದೊಳಗೆ ತಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಮಾತು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದಾಂಪಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ:

ಶ್ರೀ ಮೂಲಸಂಘ ಕುಂದಕುಂದಾನ್ವಯ ಕಾಣೂರ್ಗ್ಗಣ
ತಿಂತ್ರಿಣೀಗಚ್ಛದ ಜವಳಿಗೆಯ ಮಾಘನಂದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವರ
ಶಿಷ್ಯ ಮೇಘಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವ....
ದೇಶಿಯ ಗಣದ ಬಸದಿಗಳುಕ್ಕಂ ಕಾಣೂರ್ಗ್ಗಣದ ಬಸದಿ
ಪೊಂದಕ್ಕಂ ಅನ್ನು ಪಣ್ಣಬಸದಿಗೆ ಸಮಾನ....

[ಎ.ಕ ೭(ಪ.) ನಾಮಂ ೬೮ (ರಿ ೧೯೪೦-೩೩). ಸು. ೧೧೩೨. ದಡಗ (ಮಂಡ್ಯ ಜಿ/ನಾಮಂ ತಾ). ಪು ೫೨. ಸಾಲು: ೨೫-೨೬ ಮತ್ತು ೩೩-೩೪]. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಜವಳಿಗೆಯ ಮಾಘನಂದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವನು ಯಾಪನೀಯ ಗುರು (ಜವಳಿಗೆ) ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೋಕ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿ ತಿಪ್ಪೂರು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಾಯಾ ಶಾಸನ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದ -

೧. ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಬರು ಬಾಹಾ ಕಮಿಕ್ರವರ್ತಿ ಕಂದರ್ಪದೇವರ ಮದವಳಿ ನೋನಾ ದೇವಿಯರುಮಗ ಕಾಣೂರ್ಗ್ಗಣ ತಿಳಕನುಪ್ಪ ಬಾಳ ಚಂದ್ರದೇವರಂ ತಂಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ

ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ [ಎ.ಕ. ೭ (ಪ) ಮದ್ದೂರು ೫೩ (೮ ೧೯೪೭ ರಿಂದ ೫೬-೭೧) ಅತೀದಿ. ತಿಪ್ಪೂರು. ಕ್ರಿ. ೨೮೨]

೨. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಶ್ರೀ ಮೂಲಸಂಘದ ಕಾಣೂರ್ಗ್ಗಣದ ತಿಂತ್ರಿಣೀಕ ಗಚ್ಚದ ಶ್ರೀ ಮೇಘಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವರ ಕಾಲಂ ಕರ್ಚಿ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟ ದತ್ತಿ ॥

[ಅದೇ, ಮದ್ದೂರು ೫೪ (೧೧೧ ಮ ಪ೩೧). ೧೧೧೭. ತಿಪ್ಪೂರು. ಕ್ರಿ. ೨೮೪]

೩. ಶ್ರೀ ಮೂಲಸಂಘದ (ಕುಂದಕುಂದಾನ್ವಯ) ದೇಸಿಗಣದ ತಿಂತ್ರಿಣೀಕ ಗಚ್ಛದ ಧ್ಯಾನ ಧಾರಣ ಮೌನಾನುಷ್ಠಾನ ಜಪ ಸಮಾಧಿ ಶೀಲ ಗುಣಸಂಪನ್ನರೆನಿಪ ಮೇಘಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವರ ಶಿಷ್ಯರು ಕುಮುದಪಂಡಿತ ದೇವರ ಸಧರ್ಮಿಗಳು ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತ ದೇವರು. [ಅದೇ, ಮದ್ದೂರು ೧೦೬(೧೧೧ ಮ ಪ ೪೮) ೧೬೯೮(?) ಹಾಗಲಹಳ್ಳಿ. ಕ್ರಿ. ೩೧೯]. ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ೧೧೩೭-೩೮ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾತೆಂದರೆ, ಮದ್ದೂರು ಮಳವಳ್ಳಿ ಮಂಡ್ಯ ನಾಗಮಂಗಲ- ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾಪನೀಯ ಸಂಘದ, ಕಾನೂರು ಗಣದ ಮತ್ತು ತಿಂತ್ರಿಣೀಗಚ್ಛದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದ್ದಿತೆಂಬುದು, ಮತ್ತು ಕಾಣೂರು ಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಸದಿಗಳೂ ಇದ್ದುವೆಂಬುದು.

ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ ಕವಿ (ಸು. ೧೧೫೦) ತನ್ನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣೂರ್ಗಣದ ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಮುನಿಯನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾನೆ

ನುತ ಕಾಣೂರ್ಗಣಸಿಂಹ ಪೀಠಸವಳಸ್ಯಾದ್ವಾದ ವಿದ್ಯಾಂಗವಿ

ಶ್ರುತ ಖಡ್ಗಂಶ ರದಿಂದ ನಿರ್ಮಳ ಯಶಶ್ವೇತಾತಪತ್ರಂ ಮಿಾ
ಜಿತ ಸಚ್ಚಾರು ಚರಿತ್ರ ಚಾಮರಚಯಂ ನಿಂದಂ ತಪೋರಾಜ್ಯದು
ನ್ನತಿಯೊಳ್ ನೆಟ್ಟನೆ ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಮುನಿಪಂ ರಾದ್ಧಾಂತ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ| (೧–೧೮)

ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಮುನೀಶ್ವರರು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ಪೂಜ್ಯವಾದ ಕಾಣೂರ್ಗಣವೆಂಬ ಯತಿಪುರಂದರರು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದವರು. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸ್ಯಾದ್ವಾದ ಖಡ್ಗಿಯಲ್ಲಿಹ ರತಿವಾದ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಬಿಳಿಗೊಡೆಯನ್ನು ತಳೆದವರು, ಉಜ್ವಲವಾದ ಸದಾಚಾರವೆಂಬ ಚಾಮರಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ತಪಸ್ಸೆಂಬ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವೆನಿಸಿದರು [ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇದ್ದಂತೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಮುನಿಗಳು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಆಶಯ; ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇದ್ದಂತೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಮುನಿಗಳು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಆಶಯ; ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಿಂಹಾಸನ ಮೊದಲಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಈ ಯತಿಗೂ ಇವೆ.]. ಕವಿ ಮಲ್ಲಿಷೇಣ ಕವಿಯ (೧೨೩೫) ಶಾಂತೀಶ್ವರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣೂರು ಗಣದ ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಮಲಧಾರಿ ಯೋಗೀಶ್ವರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ:

ಭುವನಾನೀಕಮನೇಕಬಾಣಮುಖದಿಂ ಗೆಲ್ದುನ್ಮದೋದ್ಚೃತ್ತ ಕರಂ
ತು ವನಿಷ್ಟಟಿದಂತು ವಲ್ಲದಿಯು ವಂಕ್ರೋಧಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ
ರ್ಗವನಾಶಾಂತಿಯಿನಿದಚ್ಚರಿಕರಂ ಕಾಣೂರ್ಗಣಾಂಭೋಧಿ ಭಾ
ನು ವಿನಿಕ್ಕುಗ್ಗದ ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಮಲಧಾರಿ ಖ್ಯಾತ ಯೋಗೀಶ್ವರಂ|| (೧–೪೨)

ಕಾಣೂರ್ಗಣ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೆನಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಮಲಧಾರಿ ಯೋಗೀಶ್ವರನು, ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಗೆದ್ದೆನು’ ಎಂದು ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದ ಕಾಮನನ್ನೂ ಕ್ರೋಧವೇ ಮೊದಲಾದ ಅರಿವರ್ಗವನ್ನೂ ತನ್ನ ಶಾಂತಿ

ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೆ ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು —ಇದು ಸೋಜಿಗ! ಕಾಣೂರು ಗಣದ ಈ ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಮುನಿಯನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿ ಮಂಗರಾಜನು (ಸು. ೧೩೬೦) ಖಗೇಂದ್ರ ಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಕವಿ (ಸು. ೧೬೦೦) ವಜ್ರಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿಶುಮಾಯಣನು ಅಂಜನಾ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚದುರ ಚಂದ್ರಮನು (೧೬೪೬) ಕಾರ್ಕಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇದೇ ಕಾಣೂರು ಗಣದ ದೇವಕೀರ್ತಿ ಮುನಿಯನ್ನು ಪನಸೋಗೆ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಟೀಶ್ವರನ ಜೀವಂಧರ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ, ಕವಿ ಪಾಯಣವರ್ಣಿಯು ಜ್ಞಾನ ಚಂದ್ರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲೂ (೧-೩೧) ದೊಡ್ಡಯ್ಯನು (ಸು. ೧೬೨೦) ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ (೧-೨೮), ಚದುರ ಚಂದ್ರಮನು ಕಾರ್ಕಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಕೀರ್ತಿಯ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾಣೂರು ಗಣದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಯತಿಯನ್ನು ಮಹಾಬಲಕವಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆ ಜಗತ್ರಯ ಪವಿತ್ರಮಪ್ಪ ಕಾಣೂರ್ಗಣಾಗ್ರಣಿಗಳೊಳ್ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನುಂ ಅಗಣ್ಯಪುಣ್ಯನು ರಾಜಗುರು ತಾರಾಜೀವ ನಿವಾಸಿನೀ ಕಾಂತನುಂ ಶ್ರೀಮದಘಪಟ್ಟಿತೀರ್ಥ ಚತುರ್ಮುಖ ಜಿನೇಂದ್ರ ಮಂದಿರಾದ್ಯನೇಕ ಜಿನಭವನೋದ್ಧಾರಕನುಂ ರಟ್ಟರಾಜ್ಯ ನಿಸ್ತಾರಕನುಂ ಅಖಿಲ ತರ್ಕತಂತ್ರ ಮಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಭರತ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕ ರಟ್ಟರಾಜ್ಯ ನಿಸ್ತಾರಕನುಂ ಅಖಿಲ ತರ್ಕತಂತ್ರ ಮಂತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಭರತ ಕಾವ್ಯನಾಟಕ ಪ್ರವೀಣನುಂ ಚರಣ ಶರಣಾಯಾತ ಖ್ಯಾತ ಭೂಪಾಲ ರಾಜಾಳಂಕೃತ ತ್ರಾಣನುಮೆನಿಸಿ

ಚಿತ್ರಂ ಗಳಿಜಗಂ ನಿಗಟ್ಟಿ ಮೆದಂ ಮುನೀಂದ್ರನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಮಂಡನಂ
ನಿಗಳ ಬಲ ಜಂಗಕ್ಕೆ ಖಿಗಿಲು ಸ್ತುತಿಪೇರು ಮಂ ಖಿಗಿಲ್ ಜಯಂ

ವಿಗಳಿತ ವೈರಾಸಿಗೆ ನಿಜೋಜ್ವಲ ಕೀರ್ತಿ ವಿನುತ ಕುಂಸುರ

ದ್ರುಗಿ ವಿನುತಾರ್ಥನೀತಿ ವಿನುತ ದಿವ್ಯಾದಿಪ ಪಾತ್ರಿಗಿಂಬಿನಂ ||

[ಮಹಾಬಲಕವಿ, ೧೨೫೪, ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣ, ೧-೧೯೪, ೨೦]

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಮಲವಾದದ್ದೆನಿಸಿದ ಕಾಣೂರು ಗಣದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯೂ ರಾಜಗುರುವೂ, ಶಾಂತಸ್ವಭಾವಿಗಳೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದವನು ಮುನಿಚಂದ್ರನು. ಈತನು ಅಘಪಟ್ಟಿತೀರ್ಥ (ಪ್ರಿಯಾಪುತೀರ್ಥ)ಕ್ಷೇತ್ರದ ಚತುರ್ಮುಖ ಜಿನೇಂದ್ರ ಮಂದಿರವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಬಸದಿಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದ ಈತನಿಗೆ ರಾಜರುಗಳೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಚಿವರುಗಳೂ ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಾಯನೆನಿಸಿದ ಈ ಮುನಿಚಂದ್ರನನ್ನು ಜನತೆ ಕೊಂಡಾಡಿತ್ತು. ಈತನು (ಸೌದತ್ತಿಯ) ರಟ್ಟರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ್ದನು.

ಇದಲ್ಲದೆ ೧೨೨೯ ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಸೌದತ್ತಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ಮುನಿಚಂದ್ರನ ಉನ್ನತ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಆ ವರ್ಣನೆಯು ಮಹಾಬಲಕವಿಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಆಕರವೆನಿಸಿದೆ:

ಆ ರಟ್ಟರಾಜ್ಯಮಂ ವಿ

ಸ್ತಾರಿಸಿ ನಿಲಿಸಿದಿ ರಟ್ಟರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಿರನಿ

ಸ್ತಾರಕನೆನಿಪಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ

ನಾರೀಶಂ ರಟ್ಟರಾಜಗುರು ಮುನಿಚಂದ್ರಂ ||

ಕುಮುದಾಸನದತಿಯಿಂದ ಪೊಂದಿ ಮುನಿಚಂದ್ರಂ ಶತ್ರುಬಳ್ಳನ್ನಾ

ಬ್ಜ ಪ ನಿರ್ಪ್ರೋರ್ವ್ರಿಡಿದ ತೇಜದಿಂದಿ ಮಾ ನಿಟಂದ್ರಂ ರಟ್ಟರಾಜ್ಯಾಬ್ಧಿ ರುಂ
ಕ್ರ ಪ ದಿ ದಿಕ್ತ ಟಮಾಂ ಪಳಿಟುಲ್ ಮಿಂ ಪೆಚ್ಚಿ ಪ್ಪ ತ ಸ್ನೊದು ವಿ
ಕ್ರ ಪ ದಿದಂ ಮು ನಿಟಂದ್ರನಿಂತು ಮಾ ನಿಟಂದ್ರಂ ಬಿಡ್ರು ನಾಮ ಪ್ವಾನಿ ತಂ ||

ಗು ರು ವಾದಂ ಕಾರ್ತ್ತ ವೀರ್ಯ್ಯ ಕ್ಷಿತಿಪ ತೀನಸು ಂ ಮ ಂತ್ರದಿಂ ತಾನಿ ತ್ಷಿಸಾ
ಗು ರು ವಾದಂ ಶ ಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ಥಿರ ಪ ರಿಣತಿಯೊಳ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವರಿಗೆ ದೀಕ್ಷಾ
ಗು ರು ವಾದಂ ಪ್ರಾ ಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಾಪಹ ರಣದ ಪ ರಕ್ಷೋಣಿ ಪಾಳ ಗ್ಗಿನಲ್ಕೀ
ಳ್ಗುರು ಶಬ್ದಂ ವಾಚ್ಯ ಮಾಯ್ತಲ್ಲದಿ ಪರಮ ನಿಟಂದ್ರಗಿದೇಂ ದೇಸಿಗಾಯ್ತೋ ||

ದ ರಣಿಶಾಗ್ರಣಿ ಕಾರ್ತ್ತ ವೀರ್ಯ್ಯನು ತನ್ನೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಂಗಿ ಸು
ಸ್ಥಿ ರ ಪಟ್ಟಿ ರಿದಾತ್ರಿ ರು ಂ ನಯು ದೋಕಾಯು ತ್ತ ಮಂ ಮ ಅದಂ
ಪ ರ ಬಾಹಾಬಳ ದಿ ಮಿಂದಿನೃಪರಂಬೆಂಕಿಂಡನಿ ವಾಣಸಾ
ದ ರಣಿ ಶ್ರೀ ಮಾ ನಿಟಂದ್ರ ದೇವನಸಾಹ್ನಾತಂಗ ಕಟೀರ ಪಂ ||

ಆರ್ಯ್ಯಂ ಸಚಿವ ರಿಳ ತಿಚಾ
ತು ರ್ಯ್ಯಂ ರಟ್ಟೋ ತೀಪ ಪ್ರ ತಿಷ್ಠಾ ಚಾರ್ಯ್ಯಂ
ಕಾರ್ಯ್ಯದು ದ್ಧರ ರತಿಯೊಳೌ
ದಾರ್ಯ್ಯದೊಳಾರಿಂದ ಷದಿಕ ನಿ ಮಾ ನಿಟುದ್ರಂ ||

ಆ ಮಾ ನಿಟದ್ರ ದೇವನಲ ಮ ತ್ಯರಿಣಾಸ್ತು ತ ಥ್ಪು ತಿಚ್ಚಚಿ
ನ್ತಾ ಮ ಣಿ ಕಾಮ ರಾಜ ತ ನುಂ ಕ ರ ಣಾಗ್ರಣಿಶಾಥಿ ನಾಥ ನು

ದ್ಧಾವ ಪರಾಕ್ರಮಂ ಸಿಗಲ್ದಕೊಂಡಿಯ ನಾಗನದಾರ ಚಾರಲ

ಕ್ಷ್ಮೀಪ ಹಿಮ ಮಳಂಬನ ಸುಖಾನುಭವಂ ಸಲೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಂ ||

ಎನಿಸಿ ಸಿಗಲ್ದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನೂನ ವಿಜಯಾವತಾರಮೆನಿಸಿ ಚತುರಾನನನ ಸ್ವಬಿರುದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಂ ಮುನಿಸುವ್ರತ ಮದಚೂಳಿತ್ರಿ ಮುನಿಮದ್ಭದಿಕಂ || . . . . .ಶ್ರೀ ರಟ್ಟರಾಜ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚಾರ್ಯ್ಯರನು ಅಬಿರುದ ಮಂಡಳಿಕ ಜಯರಾಜನುಮಪ್ಪ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಗುರುಗಳ್ ಮುನಿಚಂದ್ರದೇವರನೊಲಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿ ಮೂರು ಸಾಸಿರದ ಬಳಿಯ ಬಾಡಂ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಗುರುಗಳ್ ಮುನಿಚಂದ್ರ ದೇವವಾಳ್ಕೆವಾಡಂ ಸುಗಂಧವರ್ತಿ ಹಂಸಿರಡವಂ ತದಾಜ್ಞೆಯಿಂ ಪ್ರತಿಪಾಳಿಸುತ್ತಮಿರಲ್ **[Fleet, J.F., JBBRS. Vol. 10.No. 30 00(1874). Inscription No. 7.A.D. 1229-30. Pp 260-67]**

ಇದೇ ಮುನಿಚಂದ್ರನನ್ನ ಇಮ್ಮಡಿ ಗುಣವರ್ಮ ಕವಿಯು (೧೨೧೫) ತನ್ನ ಪುಷ್ಪದಂತ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (೧-೩೨) ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಆಶ್ವಾಸಾಂತ್ಯದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಮುನಿಚಂದ್ರ ಪಂಡಿತದೇವ ಸುವ್ಯಕ್ತ ಸೂಕ್ತಿಚಂದ್ರಿಕಾ ಪಾನ ಪರಿಪುಷ್ಟ, ಮಾನಸ ಮರಾಳ ಗುಣವರ್ಮ ನಿರ್ಮಿತಮಪ್ಪ ಪುಷ್ಪದಂತ ಪುರಾಣ' (=ಮುನಿಚಂದ್ರ ಪಂಡಿತದೇವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಿರುವ ಹಂಸವಷ್ಟೇ ಆದ ಗುಣವರ್ಮ ಕವಿಯಿಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಿರುವ ಹಂಸವಷ್ಟೇ ಆದ ಗುಣವರ್ಮ ಕವಿಯಿಂದ ಬರೆಯಲಾದ ಪುಷ್ಪದಂತ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯ). ಅಗ್ಗಳಕವಿಯೂ ಸಹ (೧೧೮೭) ಮುನಿಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯನ್ನು ಜಗದ್ವಂದ್ಯನೆಂದಿದ್ದಾನೆ ತನ್ನ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಪುರಾಣಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ (೧-೨೭)

ಪ್ರೊ ಸ್ತಕ ಮಿಯು ಬಿಟ್ಟ ದ ದಾಮ ನಂದಿಮಾ ನಿಯು ನ್ನ ಕಾನ ೂರು ಗಣದ ಗು ರು ಪ ರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ವನೆಂದು ಸ ೂಚಿಸಿದ್ದಾ ನೆ. ಬಿಟ್ಟ ದ ದಾಮನಂದಿ ಎಂಬ ಹ ೆಸರಿನ ಯ ತಿಗ ಳು ನಾಲ್ಕು ಜನ ರಿದ್ದಾ ರೆ. ಅವ ರು ಗ ಳ ಕಾಲ , ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಕ್ರಿ ಶ . ೮೮೦, ೯೫೦, ೧೦೯೦ ಮ ತ್ತು ೧೧೮೦. ಪ್ರೊ ಸ್ತಕ ಮಿ ಪ ದ್ಯ ಗಳನ್ನ ಉದಾಹ ರಿಸು ತ್ತ ದರು ಮೂಲ ಕ ಈ ಯ ತಿಯ ನ್ನ ಕು ರಿತ ಮ ಾಹಿತಿಯ ನ್ನ ಮ ನನ ಮಾಡಾಹ ು ದ:

ಅನ ಘರ್ ತ್ರಿ ಕಾಲ ಯೋ ಗಿಗ
ಳ ನಾ ಪವ ಚಾರಿತ್ರ ರ್ದ್ಧಿತಿಯ ರ ಮೇರು ರ್
ಮು ನಿ ಮು ಖ್ಯರ್ ಬಿಟ್ಟ ದ ದಾ
ಮ ನಂದಿಮುನಿ ವಿ ರ ಣಾದಿ ಮು ನಿಪ ರ ಶಿಷ್ಯ ರ್ ‖ (೧-೨೩)

ಮು ನಿ ಮು ಖ್ಯರ್ ಬಿಟ್ಟ ದ ದಾ
ಮ ನಂದಿಗ ಳ ಶಿಷ್ಯ ರಾದು ಕು ಂದೋಜ್ವ ಳ ನ ೂ
ತ ನ ಕೀರ್ತಿ ಮ ೂರ್ತಿಗ ಳ ಚಂ
ದಿನ ಂದಿಗ ಳ ಗ ಣಧ ರಾಗ್ರ ಗ್ಯಾ ಸ ಮ ಾನರ್ ‖ (೧-೨೪)

(ವಿ ರ ಣಾದಿಮು ನಿಯ ಶಿಷ್ಯ ನಾದ ಬಿಟ್ಟದ ದಾಮ ಣಾದಿ ಮುನಿಯು ಪಾಪ ರ ಹಿತನ, ಪ ರಿಶು ದ್ಧನ, ತ್ರಿ ಕಾಲ ಯೋ ಗಿಗ ಳ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ, ಎಣೆಯ ಲ್ಲ ದ ಶೀಲ ಸಂಪನ್ನನ, ಅಧ್ವಿ ತೀಯ ನ, ಅಳ ತಿಗೆ ಮೀರಿದ ವನ. ಈತ ನ ಶಿಷ್ಯ ನಾದ ಚಂದಿನಂದಿ ಮು ನಿಯ ಇದು ಕು ಂದೋಜ್ವಲವಾದ ಹ ೊಸ ಗಿಲು ಮಿ ಮ ೂರ್ತಿ, ಗ ಣಧ ರು ಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗ ರಾದ ಗೌತ ಮ ಗ ಣಧ ರ ರಿಗೆ ಸ ಮ ಾನನ)

ಚಂದಿನ ಂದಿ ಮು ನಿಯ ಶಿಷ್ಯ ನೇ ಜಿನ ಚಂದ್ರ ಮ ನಿ ಈತ ನ ಪ್ರೊ ಸ್ತಕ ಮಿ ಆಸರೆ ನೀಡಿದ

ಮಲ್ಲಪಯ್ಯ ಶ್ರು ನ್ನವಯ್ಯ ಸೋದರರ ಕುಲಗುರು; ಈ ಮಲ್ಲಪನು ಮಗಳೇ ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ.

ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಇನ್ನೊಬ ಬಿಟ್ಟದ ಪ್ರತಿಪತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾನೆ:

ತ್ರು ಲಿಬುದು ಗಜೆಸುತ್ತಿರಿ
ಕಿಲದೊಳ್ ಪಾಪಡದರ್ಕೊಡೆ ಸುತ್ತಲ್ ಮೆರ್ಯ್ಯಂ
ತಿಂಬ ಗದಿಕಿಯ್ಯ್ಕಿದರ್ಕಂ
ನಿಲಸಿಲ್ಲಂ ಪೊಗಟೆ ಬಿಟ್ಟದಾಪ್ರತಿತಿಳಕು ॥ (೧-೧೫)

ಭುವನದೊಳ್ ನಿಗದ್ದಿ ದೇವತೆ
ಭುವನಬ್ಬಿ ಮಹೋಗ್ರ ಬಿಟ್ಟದಾ ಪ್ರತಿಪತಿಯೊಳ್
ಭುವನವಳಿಯಲ್ಕೆ ಕೊಡಳ್
ಭುವನಸ್ತುತಪಪ್ಪಜಿನವತಪ್ರತತತಿಯುಂ ॥ (೧-೧೬)

ಬಿಟ್ಟದ ಮುನಿಯಂ ನಿನಿದೊಡೆ
ಮುಟ್ಟಪ ರಾಕ್ಷಸ ಪಿಶಾಚ ವಿಷ ಮಹೊಗಳಲಂ
ನಿಟ್ಟನಿನಲವರತಪದೊ
ದೊಟ್ಟ ಜಿಭುವನ ಪ್ರಶಿಕುಂಬ ದ ಲೋಕಂ ॥ (೧-೧೭)

ಹುಂ ಲಿಬುದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗಜಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲೇರಿ ಹಾವು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕದಲದೆ ತಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಬಿಟ್ಟದ ಮುನಿಯನ್ನು ಲೋಕವೇ ಹೊಗಳುತ್ತದೆ ಮುಲ್ಲಿಲ್ಲೂಹ ಸರು ವಾಸಿಯು ಗಿರು ವದೇವತೆ ಭುವಬ್ಬಿರು ತುಂಬಹ ದರೆಯನ್ನು

ತರುವಂತಹ ವಳು. ಅಂತಹ ಆಕೆ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಗಿನ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಿನೇಂದ್ರದರ್ಶನದ ವ್ರತಗಳನ್ನ ಪಡೆದಳು.]

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನ ಒಂದು ಶಾಸನಕವಿ ನವಿರಾಗಿಸಿರುವುದ ಇಷ್ಟೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ:

ತಳವಳಗನಾಗಿ ತ್ರು ಲೀಗಳ
ಗಳಗರ್ಜಸಿಗಾದವಳ್ಳಿ ಗುಹೆಯಿಂದವಣಂ
ತಳರದಿಸಲಿಸಿರ್ಪ ಮಸೋ
ಬಳಮಚ್ಚಗುರ್ವ್ವಗಹೋರು ಭಟ್ಟಾರಕನ್ ||

ಪಕ್ಷೋಪವಾಸಿಗಳ್ ಪಾ
ಪಕ್ಷರುಕರವರ್ತಿಗಳ್ ಗುಹಾವಾಸಿಗಳ
ತ್ಯಕ್ಷುಂಣಚರಿತರುವರ
ನೀಕ್ಷಿತಿ ಪ್ರೊಗ್ದಿತ್ತುದ ಗೊಹರು ಭಟ್ಟಾರಕರನ್ ||

ಪಡೆದುದ ಸೊಟಿಂಬವಾಡಿಯು
ಪೊಡಸೊಡನೀ ದಡಗವಾಡಿಯುಂದ ವ್ರ್ಮವ ಸೊ
ಗಡಸುದತಪಂ ಭು ವನವ
ನಡೆಗಜಗಿಸಿ ನೆಗಟ್ಟಿ ಗೊಹರಿಯು ಭಟ್ಟಾರಕನ್ ||

[ಎ.ಕ.೩. ನಾಮ ೦ ೬೭. ೧೦೬೦] ಈ ಶಾಸನ ಕೊಪ್ಪಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳವು ಈ ಮುನಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಶೃಂಗೇರಿಗೂ ಈ

ಜಾಗ ಹತ್ತಿರು; ಶೃಂಗೇರಿ ಒಮ್ಮೆ ಜೈನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಅದು ವೈದಿಕರ ವಶವಾಯಿತೆಂಬುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಬಿಟ್ಟದ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಹೆಸರು ಅರ್ಹನಂದಿ ಬಿಟ್ಟದ ದೇವ [ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು: ೧೯೯೬: ಹುಣಸಿ ಹಡಗಲಿ ಬಳಿ ಶಾಸನ: ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೦೯೯. ಪು. ೨೩೧], ಕನ್ನಡ ಶಾಸನದಲ್ಲೂ [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೧೮. ನಂ. ೧೦೯. ೧೧೧೨], ನಾಗಮಂಗಲದ ಇನ್ನೆರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲೂ [ಎ.ಕ.೭. ನಾಮಂ. ೬೦ ಮತ್ತು ೬೪. ೧೧೪೫], ನಯಸೇನಕವಿಯ (೧೧೧೨) ಧರ್ಮಾಮೃತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ (೧-೧೯), ಬ್ರಹ್ಮಶಿವಕವಿಯ (ಸು. ೧೧೬೫) ಸಮಯಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲೂ (೧-೧೭) ಈ ಬಿಟ್ಟದ ದೇವ ಅರ್ಹನಂದಿ ಮುನಿಯ ವಿವರವಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೆಸರಿನ ಅರ್ಹನಂದಿ ರಿಷಿಗೂ ಈ ಬಿಟ್ಟದ ಪ್ರತಿ ಅರ್ಹನಂದಿಯು ತಾಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಕಾಣೂರು ಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗಚ್ಛಗಳೆಂದರೆ ತಗರಿಲ್ ಗಚ್ಛ [ಎ.ಕ.೮(ಪ.) ಅಗೂ ೧೩೩. ೧೦೭೯-೮೦ ಪು. ೧೮೬-೮೭. ಸಾಲು: ೨೫-೨೭], ತಿಂತ್ರಿಣಿ (ಕ) ಗಚ್ಛ ಮತ್ತು ಮೇಷಪಾಷಾಣಗಚ್ಛ. ಪ್ರಾಯಃ ಚಂದ್ರಕವಾಟ ಗಚ್ಛವೂ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಳವಟ್ಟಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಷ ಪಾಷಾಣಗಚ್ಛವು ಇದೇ ಕಾಣೂರುಗಣದೊಳಗಿನ ಪ್ರಭೇದವಾಗಿದ್ದು ಈ ಗಚ್ಛದ ಕರ್ತರ ತಪೋವಲ್ಲಭ ದೇವ, ಜೈನಶಾಸನ ರಕ್ಷಾಮಣಿ ಮಾಧವಚಂದ್ರ, ಪರಸಮಯ ವಜ್ರ ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರ, ಬಿಟ್ಟದ ದಾಮನಂದಿ, ಮುನಿಚೂಡಾಮಣಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ, ಶ್ರೀಚಂದ್ರಯೋಗಿ-ಇವರನ್ನು ವರಾಂಗದ ಶಾಸನ ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ [ರಮೇಶ್ ಕೆ.ವಿ, ಶರ್ಮ, ಎಂ.ಜಿ., 'ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು' ಸಂಪುಟ ೧; ೧೯೭೮: ೭೫]

ಕ್ರಾಣೂರು (ಕಾನೂರು, ಕಾಣೂರು, ಕಂಡೂರು) ಗಣವು ಹಲವು ರೂಪ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನ ಪಡೆದಿರುವುದು ಅದರ ಜನಾದರಣೆಯ ಪ್ರತೀಕ, ಕ್ರಾಣೂರು ಗಣವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೂ ಹೌದು. ಗಂಗ ವಂಶದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣರೂ ಮಂದರಾಚಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರೂ ಆದ ಸಿಂಹಣಂದಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಗಣದ ಶಿಖರ ಅವರ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ಗಂಗರು ಸಮರ್ಥರು ಭದ್ರ ದೊರೆತನ ತಳೆದರು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹನಂದಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಭವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿದೆ:

ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯಾ ಪಾರಾವಾರ ಪಾರಗರುಂ
ಜಿನಸಮಯ ಸುಧಾಂಬೋಧಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರರುಂ
ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಾದಿ ದಶ ಕುಶಲ ಧರ್ಮನಿರತರುಂ
ಚಾರಿತ್ರ ಭದ್ರಾಸನರುಂ ಮೇರು ಜ್ಞಾನದ ಚತುಸ್ಸಮುದ್ರ
ಮುದ್ರಿತರುಂದ್ರ ಪ್ರಕಾರಶಂಸಕಳ ಸಾವದ್ಯದೂರರುಂ
ಕ್ರಾಣೂರ್ಗಣಾಂಬರ ಸಹಸ್ರಕಿರಣರು
ದ್ವಾದಶ ವಿಧ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ ನಿಷ್ಠಿತರುಂ
ಗಂಗರಾಜ್ಯ ಸಮುದ್ಧರಣರುಂ ಶ್ರೀ ಸಿಂಹನಂದ್ಯಾಚಾರ್ಯರುಂ
[ಎ.ಕ. ೭, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ೪. ೧೧೨೨.ಪು. ೧೨.ಸಾಲು : ೨೬–೨೮]

ಈ ಸಿಂಹನಂದಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಹತ್ತಾರು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಇವರನ್ನ 'ಗಂಗರಾಜ್ಯವಂ ಮಾಡಿದ ಸಿಂಹನಂದ್ಯಾಚಾರ್ಯರ್' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ [ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಹಂಪ: ಸಾಂತರರು – ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ: ೧೯೯೭]. ಈ ಸಿಂಹನಂದಿ ಮುನಿಯಿಂದ ಕ್ರಾಣೂರು ಗಣದ ಆಚಾರ್ಯ ಪಳಿಯನ್ನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದುಂಟು. ಭದ್ರಬಾಹು, ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯ, ಜಿನಸೇನ ಆಚಾರ್ಯರಷ್ಟೇ ಒಂದು ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ಆದಿಪುರುಷರಾಗಿ

ನಿಂತ ಸಿಂಹನ (ಣ)ದಿ ಮುನಿಯೂ ಗಣ್ಯರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ: ಕ್ರಾಣೂರ್ಗ್ಗಣಾಚಾರ್ಯಾವತಾರ ಮೊತಿಂದಿಒಡೆ-ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶ ನಿವಾಸೀ ಗಂಗಮಹಿಮಂಡಳಿಕ ಕುಳ ಸಮುದ್ಧರಣ ಶ್ರೀ ಮೂಲ ಸಂಘನಾಥೋನಾಮ್ನಾ ಶ್ರೀ ಸಿಂಹ ನಂದಿಮುನಿ [ಎ.ಕ. ೭. ಶಿವಮೊಗ್ಗ. ೪. ೧೧೨೨]. ಅವರ ತರುವಾಯ ಬಂದವರು-ಊರ್ಧ್ವಲಿ ಆಚಾರ್ಯ-ಬೆಟ್ಟದ ದಾಮನಂದಿ ಭಟ್ಟಾರಕ (ಪ್ರಸ್ತಕಮ ಮರಣಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಶಾಸನವು ಮಾಹಿತಿಯೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿದೆ)- ಬಾಳಚಂದ್ರ ಭಟ್ಟಾರಕ|- ಮೇಘಚಂದ್ರ ತ್ರೈವಿದ್ಯದೇವ-ಗುಣಚಂದ್ರ ಪಂಡಿತ ದೇವ-ಗುಣ ನಂದಿದೇವ-ಮಹಾವಾದಿ ಸಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೀಣ ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವ |- ಮಾಘನಂದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿದೇವ-ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರ ||- ಅನಂತ ವೀರ್ಯ-ಮುನಿಚಂದ್ರ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ಬಧ- ಕನಕನಂದಿ ತ್ರೈವಿದ್ಯ ವಾಸ-ಮಾಧವ ಚಂದ್ರ-ಬಾಳಚಂದ್ರ ಬಾಳಚಂದ್ರಯತೀಂದ್ರ |ಬಧಚಂದ್ರದೇವ ಮುನಿ[ಅದೇ]

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅವನೀ ಸಂಸ್ತುತ್ಯಮುನಿಪ ಕಾನೂರ್ಗಣ ಕೈರಚಂದ್ರನಿನಸಿ (ಬಿಳಿಯ ನೈದಿಲೆಗಳಿಗೆ ತಿಂಗಳನಿಸಿ) ನಿಗಳ್ದಂ ವಿವೇಕಿ ಶುಭಚಂದ್ರಮುತ ಪಂಡಿತ ದೇವಂ [ಎ.ಕ ೭ ಶಿಕಾರಿಪುರ. ೨೨೫. ೧೨೦೪.ವು , ೩೦೨. ಸಾಲು : ೭೦], ಶುಭಚಂದ್ರದೇವ ಮುನಿಪಂ ಕಾನೂರ್ಗ್ಗಣೋದ್ಧಾರಕಂ [ಆದೇ, ಸಾಲು : ೭೬-೭೭]- ಮುಂತಾದ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಶಾಸನ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ಹರಿಗೆ ಮೀರಿದ್ದು.

ಕಾಣೂರುಗಣ, ತಿಂತ್ರಿಗಚ್ಛದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದರೆ ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವ. ಇವರು ದೀರ್ಘಾಯುವಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದು ೧೧೨೦ ರಿಂದ ೧೧೮೫ ರ ವರೆಗೆ ಮುನಿಸಂಘದ ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಮೂಲ ಸಂಘ ಕುಂದಕುಂದಾನ್ವಯ ಕಾಣೂರುಗಣ ತಿಂತ್ರಿಣೀಗಚ್ಛದ ಮಹಾಮಂಡಲಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಮುನಿಯು ಗುರು ಶಿಷ್ಯ

ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಸಹ ತಿಳಿಸುವ ಶಾಸನಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿವೆ [ಎ.ಕ. ೮–೨, ಸಾಗರ. ೧೫೯.೧೧೫೯ ಹರಕೆರೆ. ಶ್ರು. ೩೩೧–೩೩; ಅದೇ, ಸೊರಬ ೨೩೩. ೧೦೩೮–೩೯.ಪ್ರ ದ್ರಿ (ಉದ್ಧರಿ); ಅದೇ. ೩೪೫. ೧೧೭೧; ಅದೇ ೨೮. ೧೨೦೮,; ಅದೇ ಸೊರಬ ೧೪೦. ೧೧೯೮. ಇತ್ಯಾದಿ] ಈ ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಆಚಾರ್ಯಾವಳಿ:

ರಾಮಣಂದಿ ಬ್ರತಿಪತಿ ೧೦೫೦

|

ಪದ್ಮನಂದಿ ಬ್ರತಿಪತಿ ೧೦೭೭

|

ಮುನಿಚಂದ್ರ ದೇವಿಯ ಮಿಸ. ೧೧೦೮

(ಮುನಿಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಚಕ್ರೇಶ)

|

- ಕುಲಭೂಷಣ ಬ್ರತಿತ್ರೈವಿದ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾಧರ
- ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವ
- ಸಕಳಚಂದ್ರಭಟ್ಟಾರಕ

ಬಂದಣಿಕೆ ತೀರ್ಥದ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳ ಮಂಡಲಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದ [ಎ.ಕ.೮ ಸೊರಬ ೧೬೨.೧೦೭೭] ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಪದ್ಮನಂದಿಯ ತರುವಾಯ ಅವರ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರಾದ ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಯೂ ಮಂಡಲಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಬಂದಳಿಕೆಯ ತೀರ್ಥದ ಪ್ರತಿಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದ

ಕುಪ್ಪಟೂರಿನ ಬ್ರಹ್ಮಜಿನಾಲಯವು, ಕೀತಿಸೆಟ್ಟಿ ಉದ್ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಕಲ್ಲು ಜಿನಾಲಯವು ಕಾಣೂರು ಗಣ ತಿಂತ್ರಿಣೀ ಗಚ್ಛದ ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಸದಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮುಜಾಲ ಗಂಗ ಪೆರ್ಮಾಡಿ ಬರ್ಮದೇವನು ಸಪಣ ಮುನೀಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು [ಎ.ಕ ೭–೧, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ೮೭. ೧೧೧೫.ಪು . ೨೩.; ಅದೇ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ೬೪. ೧೧೧೨].

ಇದುವರೆಗಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಪೀಠಿಕೆಯಿಟ್ಟ ಸಾಕಲ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಸಾರಾಂಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಾತ್ವಿಕ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ತಲಪಬಹುದು:

೧. ಕಾನೂರು ಗಣವು ತುಂಬ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇದೆ. ಇದರ ಹಳಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಲವು ಬರಹಗಳು ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ.

೨. ಕಾನೂರು ಗಣದ ಹೆಸರಿನ ಹಲವು ರೂಪಗಳಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಮೂಲ ರೂಪಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ.

೩. ಈ ಗಣವು ಯಾಪನೀಯ ಸಂಘದ ಮುಖ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ಗಣವಾಗಿದೆ: ಸುತರು ಯಾಪನೀಯ ಸಂಘ ಪ್ರತೀತ ಕಣ್ಡೂರ್ಗ್ಗಣಾಬ್ಧಿ ಚಂದ್ರ ಮರಿಂದ ಕ್ಷಿತಿಪಳರುಂ ಪ್ರೌಢ ಗಟ್ಟಿಸಂ+ ಉನ್ನತಿವೆತ್ತರ್ + ಮಾಘದೇವ ವಿದ್ಯ ಮುನೀಂದ್ರರ್ [ಜಿಬಿಬಿಆರ್ ಎಸ್ ೧೦.೩೦ (೧೮೭೪) ಪು . ೨೦೬. ಕ್ರಿ ಶ . ೯೮೦. ಸೌದತ್ತಿ].

೪. ಕ್ರಿ ಶ . ೪–೫ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಈ ಗಣವು ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆಯಿತು.

೫. ಗಂಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯರಾದ ಸಿಂಹನಂದಿ ಮುನಿಯೇ ಈ ಗಣದ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಆಚಾರ್ಯರು. ಅವರೇ ಪ್ರಥಮಿಗರಾಗಿ ಈ ಗಣವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರಲೂಬಹುದು.

೬. ತಿಂತ್ರಿಣಿಕ ಗಚ್ಛ, ತಗರಿಲ್ ಗಚ್ಛ, ಮೇಷಪಾಷಾಣ ಗಚ್ಛ, ಚಂದ್ರಕವಾಟ ಗಚ್ಛ ಎಂಬವು ಈ ಕಾಣೂರು ಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ.

೭. ಈ ಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಆಚಾರ್ಯರು ನೂರಾರು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರಾದ ಜಟಾಸಿಂಹನಂದಿಯೂ ಈ ಗಣದವರು.

೮. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಯುತವಾದ ಪೊನ್ನನೂ ಈ ಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು.

೯. ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳೂ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳೂ ಈ ಗಣದ ಆಚಾರ್ಯಾವಳಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

೧೦. ಗಂಗರು – ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು ನೀಡಿದ ಆಸರೆ, ಉತ್ತೇಜನಗಳಿಂದ ಹುರಿಗೊಂಡ ಈ ಗಣವು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗರಿಗೊಂಡು ಮೆರೆಯಿತೆಂದು ಶಾಸನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಶಾಸನವೇ ಈ ಗಣದ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ತೊಡಗಿರುವುದು ಯೋಗಾಯೋಗ [ಸೌ.ಇ.ಇ. ೨೦.೧೮.೯೮೦].

೧೧. ಎ.ಎಫ್. ಆರ್. ಹ ೊಯೆ ನ ೆಲ್ ಅವರು ಇಂಡಿಯ ನ ್ ಆಂಟ್ವಿ ಕ್ವರಿ ೨೧ ಸಿರು ಸಂಪು ಟದಲ್ಲಿ (೧೮೯೨) ಜೈನ ಗು ರು ಗಳಪ ಟ್ಟಾ ವಳಿಯ ನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿ ದ್ದಾ ರೆ. ಕಾಣೂರು ಗಣ ಸಿಂಹ ಸಂಘದ ಜತಿಗೆ ಬಿಯ್ರ ಕಾವಾಟಗಟ್ಟ್ಪು ಅದಕ್ಕಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಆಗ ಬೇಕು.

೧೨. ಮೇಣೂರು, ಗೋಣೂರು ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥ ಳವಾಚಿಗ ಳ ಹಾಗೆ ಕಾಣೂ(ನ ೂ)ರು ಎಂಬ ದು ಒಂದು ಊರಿನ ಹ ೆಸರಾಗಿದ್ದು ಇದು ಕ ನ್ನಡ ಪ ೂ ರ ದ ಹ ೆಸರಿಯ ದನ್ನು ಗಮ ನಿಸ ಬೇಕು; ಕು ಮೆಂಪು ರ ವರ 'ಕಾನ ೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯ ತಲೆ ಬರಹ ನೆನಪಾಗುತ್ತ ದೆ.

೧೩. ಕ ನ್ನಡ ನಾಡಿಅನ್ ಪ್ರಾ ಚೀನ ಮು ನಿಸಂಘಗಳ್ಲಿ ಯ ಾಪ ನಿಯ ತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾ ಚೀನ ವಾಗಿದ್ದು, ಅರದಲ್ಲಿ ಕಾನೂರು ಗಣವು ಪ್ರ ಬಲ ವಾಗಿದ್ದಿ ತೆಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆ ಗಳಿದು ಖಚಿತ ವಾಗು ತ್ತ ದೆ. ಕ ರ್ನಾಟಕದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳ್ಲಿ ಈ ಗ ಣದ ಶಾಸ ನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಈ ಗ ಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಸ ದಿಗ ಳ ೂ ಇದ್ದು ವು.

೧೪. ಯ ಾಪ ನಿಯ ಮ ತ್ತು ಕಾನ ೂರು ಗಣ ಕು ರಿತು ಆಳ ವು, ವಿಸ್ತಾ ರ ವು, ಅಧಿ ಕೃತ್ವೂ ಆದ ಅಧ್ಯ ಯ ನಕ್ಕೆ ಈಗ ದಾರಿ ತೆರೆದಿದೆ.

೧೫. ಈ ಗ ಣದ ಪ ರಂಪರೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾ ವಿರ ವರ್ಷ ಬೆಳೆದು ೧೬ ನೆಯ ಶ ತಮ ಾನದ ಉತ್ತ ರಾರ್ಧ ದ ವರೆಗೆ ಜೀ ವಂತ ವಾಗಿತ್ತು. ಮೊ ದಲಿನಿಂದಲ ೂ ದಿಗಂಬರ ಪಂಥದೊಂದಿಗೆ ಹ ೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಂದುದ ರಿಂದ ಅದು ರಲ್ಲಿಯೇ ಕ ೂಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಸಹಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ ೂಚಿ:

1. **Epigraphia Carnatica, South Indian Iscriprions, Indian Antiquary, Epigraphia0Indica0Volumes.**
2. **Desai, P.B. Jainism0in0South India, 1957**
3. **Saletore, B.A., Medieval0Jainism, 1938**
4. **Upadhye, A.N.,**

   i. **Yapaniya Sangha-A Jaina Sect, Jounal of the University of Bombay, 1-iv. May 1933**
   ii. **ibid, Bombay, 1956**
   iii. **On the Meaningof Yapaniya, Srikantika, 1973**
   iv. **UpadyePaper,Mysore University, 1983**
   v. ಯಾಪನೀಯ ಸಂಘದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಬೆಳಕು, ಮಾಸಿಕ ಕರ್ನಾಟಕ, ೪-೩, ೧೯೭೪, ಅನುವಾದ: ಸೀತಾರಾಮ ಜಾಗೀರ್ ದಾರ್
   vi. ಗೋಗಿ, ಹನುಮಾಕ್ಷಿ (ಸಂ), ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು, ೧೯೯೬
   vii. ದೇಸಾಯಿ, ಪಿ.ಬಿ., ಚಂದ್ರಕವಾಟದ ಯತಿಗಳು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಪತ್ರಿಕೆ, ೧೯೫೧, ಪು. ೪೧-೬೦
5. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಹಂಪ:

   ೧. (ಸಂ) ಪೊನ್ನಕವಿಯ ಶಾಂತಿಪುರಾಣ, ೧೯೮೨
   ೨. (ಸಂ) ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ, ೧೯೮೧ (ಸಹಯೋಗ: ರಾಕು)

೩. ಕಾಸನೂ (ಡಾ) ಗಣೇಶ, ಹರಿತಿಸಿರಿ' (ಸಂ) ಲಕ್ಷ್ಮಣತುಲಗಾವಿ ೧೯೮೭, ಪು. ೩೪೯–೫೨

೪. ಸಾಂತರರು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ೧೯೯೭

೫. ಕಮಾರ ಕಾಮಧೇನು ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ, ೧೯೯೬

ಕನಕದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಕಳ್ಪು

ಕನ್ನಡದ ಕೀರ್ತನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸತ್ವಶಾಲಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ ಹುಂಪಾಲು ಹಿರಿಮೆ ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅವರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯತ್ವ, ದರ್ಶನ, ನೀತಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯೂ ಒಂದಾಯ ಪ್ರಜ್ಞೆರು ಉಹನಾಸುಹೆಯಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಭಾವನಿರ್ಭರತೆ, ಪ್ರತಿಭೆ–ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಶಿಲ್ಪ, ಕಲಾವಂತಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಅವರ ಹಲವು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕನಕದಾಸರ ಉಪಲಬ್ಧ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆಯೆಂಬುದು ಗಣಿತದ ಮಾತು; ಈ ಸಂಖ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧಾರದಿಂದಷ್ಟೇ ನೋಡುವಾಗಲೂ ಸಹ ಅವರ ಹಾಡುಗಳಿಗಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಹಿರಿಮೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಮೆ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಕಾರರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ತಲೆಪಡಿದಿರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯದತ್ತ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ ಪ್ರಯತ್ನ ಹರಳುಗೊಂಡಿದೆ.

ಕನಕದಾಸನ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು, ಉಳಿದ ಕೀರ್ತನಕಾರರ ಕೀರ್ತನೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವು ಸಮಾನ ಹಾಡುಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಸಮಕಾಲೀನ ಹಿರಿಯ ಕೀರ್ತನಕಾರರಾದ ಕನಕದಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಂದರದಾಸ ಇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಈ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾಶನದ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಇವರಿಬ್ಬರ ಹಾಡುಗಳಿರುವ ಸಂಕಲನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ತೌಲನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಆ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿವರಗಳು:

ಅ. ಶ್ರೀ ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡುಗಳು: ಸಂ. ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಬೆಟಗೇರಿ ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚುರಾವ ಬೆಂಗೇರಿ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೨.

ಆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಹಾಡುಗಳು: ಸಂ. ಕಾವ್ಯಪ್ರೇಮಿ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೬.

ಈ ಎರಡು ಸಂಕಲನಗಳಿಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವೂ ಅಧಿಕೃತವೂ ಗಮನಾರ್ಹವೂ ಎನಿಸುವ ಅನ್ಯಾನ್ಯ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಿರಬಹುದಾದರೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಈ ಆವೃತ್ತಿಗಳು ಸಾಕು.

ಈ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಮುಖ ದಾಸವರೇಣ್ಯರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾದೃಶ್ಯಗಳಿವೆ. ತೀರ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಆನುಷಂಗಿಕವೆನಿಸುವ ಸಾದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಸಮಾನ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ. ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಆರಂಭದ ಪಾದದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಪಲ್ಲವಿ ಅನುಪಲ್ಲವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಮ್ಯವಿದ್ದು ಅನಂತರದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇತರ ಕೆಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಈ ವಿವೇಚನೆಯ ಕಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆಚೆಗಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಳು: ಅಣು ಮಹತ್ತಾದ ದೇವ ಎಂಬ ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡಿಗೆ (ಪು ೭೮) ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ, ಪುರಂದರರ ಸುಳಾದಿ–ಅಣುವಾಗಬಲ್ಲ

ಮಹ ತ್ತಾ ಗ ಬಲ್ಲ (ಪು. ೧೮೩) ಇದಿ. ಆರು ಹಿತ ವರು ನಿನಗಿ ಈ ಮ ಣಾರಿಕ ಗಿ (ಪು . ೧೬೩) ಎಂಬ ಹ ಾಡನ್ನು ನಿನಪಿಸುತ್ತಿದಿ ಇದರ ಲ್ಲಿ ನಾರಿದಾರು ಣಿ ಬಲು ದನದ ಸಿರಿಯೆ ಂಬ ಮ ಣು ಹಿತ ವಲ್ಲ ಮಿಬ ಪು ರಂದು ರ ರ ಚನಿರು ಆ ರುಕ್ಕಿ ಸಂವಾದಿಯ ಾ ತಂದಿ ತಾಯಿ ವ ಗ –ಈ ಮ ಣು ಜನ, ಆಪತ್ತು ಬಂದಾಗ ರಕ್ಷಿಸಲಾರ ದು ಲಿ ಸ್ವ ರು ಂ ತಾ ಪೀ ಅಪತ್ತಿಗಿ ಮ ಣು ಕಾರಣರಾದ ರೆಂಬ ದನ್ನು ಕನಕ ದಾಸ ರ ಪ್ರತಿಪಾದನಿ ದೃಷ್ಟಾಂತ ತೂ ವ ಕ ತಿ ಾರಿಸು ತ್ತಿದೆಂಬ ಅಂಶ ತೂ ಪಥು ವನಿರು .

ಈತ ನಿಗ ವಾಸು ದೇವನ (ಪು .೮೩) ಎಂಬ ಕ ನಕ ದಾಸ ರ ಬರ ವಣಿಗಿ ತ್ರು ರಂದರರ ಕ ಣ್ಣಾ ರಿ ಕ ಂಡಿನ ಬ್ಯ ತನೆ (ಪು .೫೧) ಎಂಬ ದಲ್ಲಿರು ವು ದ .ಬಾವ ಸಾಮ್ಯ ವಿ ಹ ೊರು ತು, ಕೀ ರ್ತನೆಯು ಶ ಬ್ದಶ ರ ಉದ್ದ ಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಆಗಿದೆ. ಇದ ರಂತೆ ನಂಬದೇ ಡಿ ಸಿರಿಯು ತನ್ನ ದೆಂದು (ಪು . ೧೪೦) ಮ ತ್ತು ನಿಚ್ಚದಿರು ಸಂಸಾರ ಸು ರು ಲ್ಲ ಷಿ ಕಾಯ ಎಂಬ ಕ ನಕ ದಾಸ ರ ಹ ಾಡು ಗ ಳಲ್ಲಿರು ವ ಆಮವಾಕ್ಯ ಸಾದೃಶ್ಯ, ಪು ರಂದರರ 'ನಂಬದಿರು ಈ ದೇಹ ನಿತ್ಯ ವಲ್ಲ' (ಪು ೫೦) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸು ವ್ಯಕ್ತ ವಾಗಿದ್ದ ರೂ ಇಲ್ಲಿ ವೈ ದೃಶ್ಯ ಗಳೂ ಇವೆ. ಹೀಗಿರು ೇ ವಿ ರಿರು ದಿರು ವ ರು ಳ ಮ ನ ಜಾ (ಪು . ೩೯), ಸಾಲ ದಿ ನಿನ್ನ ದೊಂದು ದಿವ್ಯ ನಾಮ (ಪು . ೨೦೨) ಮ ತ್ತು ಸಾಕು ಸಾಕು ಮ ನ ಜ ಸೇ ವಿಯು (ಪು . ೧೫೩), ಸ್ಮ ರಣಿ ಒಂದೇ ಸಾಲ ದಿ ಗೋ ವಿದ ನ (ಪು ೩೦), ಸಾಕು ಸಾಕಿನ್ನು ಸಂಸಾರ ಸು ಖ (ಪು . ೫೩)– ಎಂಬ ದನ್ನು ಪಕ್ಕನಿ ಜ್ಞಾ ಪಿಸು ತ್ತಿ ವಿ ಆದರಿ ಇವನ್ನು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ತಕ್ಕ ಡಿಯ ತಟ್ಟೆರುಲ್ಲಿಟ್ಟ ತ ೂಗಿದರಿ ರ ಚನಾತ್ಮ ಕ ಅಂತ ರಗಳಿರು ವುದು ವೇದ್ಯ ವಾಗು ತ್ತ ದಿ

ಆದು ದರಿಂದ, ಇದು ವರೆಗಿ ಹ ೇ ಸರಿಸಿ ಸಮೀ ಕ್ಷಿಸಿದಂಥ ಇನ್ನೂ ಹ ತ್ತಾ ರು ಹ ಾಡು ಗ ಳಲ್ಲಿರು ವ ಸಾದೃಶ್ಯ –ವೈ ದೃಶ್ಯ ಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಯ ಾವ ನಿಶ್ಚರು ದ ನಿಲ ುಗೂ ತಲ ಪಿಸು ವು ದಿಲ್ಲ . ಇವು ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಸು ವ ಜಿಜ್ಞಾ ಸೆಯಿಂದ ಕೈ ಗೊಳ್ಳಬಹ ು ದಾದ ಯ ಾವು ದೇ ತೀ ಮ ಾನ, ತೀ ರ ಏಕ ಪಕ್ಷೀ ರು ವಾಗಿ, ಅಪಾಯ ಕಾರಿಯ ಾಗ ಬಹ ು ದ. ಅದ ಕ್ಕಾ ಗಿ ಇಂಥ ಸ ಡಿಲ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು

ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ಅಂಥ ಪ್ರಬಲ ಆಧಾರಗಳು ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ದೊರೆತಿವೆ. ಆ ಬಗೆಯ ಏಕಮೂಲ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ತೊಡಗುವ ಮೊದಲು, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಮುಗಿಸಬೇಕಾದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವಿದೆ. ಕನಕದಾಸರ 'ದೇವಿ ನಮ್ಮ ದೇವರು ಬಂದರು ಬನ್ನಿರೆ' (ಪು ೮೫) ಎಂಬುದು ಮತ್ತು ಪುರಂದರರ ದೇವ ಬಂದ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ ಬಂದನೋ (ಪು.೮೧) ಎಂಬುದು ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ಕಲ್ಪನೆಯುಳ್ಳ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳು. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತುಗಳೊಳಗೆ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳ ಕಂಡರಣೆ; ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ದಶಾವತಾರದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ – ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಇವೆರಡೂ ಹಾಡುಗಳ ಜೀವನಾಡಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದರೆ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಯಾವುದೂ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. [ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿರಲೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ, ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಯಾವೊಂದು ಹಾಡನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸದೆ ಕೇವಲ ಅವು ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಿದ್ದೇನೆ]. ಕನಕದಾಸರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಹಾಗೂ ದೇಸಿಯ ಚೆಲುವು ಸೂರೆಗೊಂಡಿದೆ: ಇದನ್ನು ಶಿಷ್ಟದ ಎರಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ತೆಗೆದ ಪರಿಷ್ಕಾರ ರೂಪ ಅವರಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿದೆ. ಕೀರ್ತನ ಸಾಹಿತ್ಯ ತಜ್ಞರು ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಈಗ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಸಮಾನ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ:

೧. ೧) ರಾಗ – ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ತಾಳ – ಅಟ

ಆರು ಸಂಗಡ ಬಾಹೋರಿಲ್ಲ – ಸಿರಿ

ನಾರಾಯಣನ ಸ್ಮರಣೆ ಸಿರಿ ಬಾಹೋದಲ್ಲದೆ ‖ ಪ ‖

ಹೊತ್ತು ನವಮಾಸ ಪರ್ಯಂತ ಗರ್ಭದೊಳು
ಅತ್ಯಂತ ನೋವು ಬೇನೆಗಳಿಂದಲಿ
ಹೆತ್ತು ತುಷ್ಟನಿಕ್ಕಿ ಸಲಹಿದ ತಾಯ್ತಂದೆ
ಅತ್ತು ಕರೆದಳಿವರು ಎತ್ತಿ ಬಿಸ್ನಲಿ ಬಾಹರೆ ೧

ಮನೆ ಮಕ್ಕಳು ಎನ್ನ ತನಗೊಡೆಯರೆಂದು
ಘನವಾಗಿ ಬಲು ನಂಬಿ ನಿಚ್ಚ ಹೇರು
ಅನುಮಾನವಾಗಿ ಜೀವನ ತೊಲಗಿದ್ದಕ್ಷಣದಿ
ಮನೆಯೊಳೊಂದರಗಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳರೊ ೨

ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬಂಧುಜನರು
ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತೇಳಿರೇಳೆಂಬರು
ಒತ್ತಿದ ಕಸಹೊತ್ತ ಕಡೆಕಷ್ಟದ ದೇಹ
ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಅಗ್ನಿಯೊಳು ಬಿಸುಟು ಬಾಹರೊ ೩

ಧರೆ ಮಿತ್ರ ಬಂಧುಜನರ ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಮಾಡಿ
ಕರ ಪಿಡಿದು ಧಾರೆಯೆರೆಸಿಕೊಂಡ
ತರುಣಿ ತನ್ನ ನೆಳಲ ಮುಟ್ಟಲಂಜಿ ದೂರದಲಿ
ಪೊರಿವರು ತುಗಾರು ಹೇಳೆಂಬಳು ೪

ಹರಣ ಹಿಂಗದ ಮುನ್ನ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯ ಮಾಡೊ

ಪರಲೋಕ ಸಾಧನವ ಮಾಡೊ

ಕರುಣಿ ಕೃಪಾಳು ಕಾಗಿನೆಲೆಯಾದಿಕೇಶವನ

ಚರಣಕಮಲವ ನಂಬಿ ಸುಖಿಯಾಗು ಮನವೆ ೫ (ಪು. ೧೬–೧೭)

ಆ) ರಾಗ – ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ತಾಳ – ಅಟ

ಆರು ಬಾರರು ಸಂಗಡ ಒಬ್ಬರು

ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯನಾಮ ಒಂದಲ್ಲದೆ ||ಪ||

ಹೊತ್ತು ನವಮಾಸ ಪರಿಯಂತ ಗರ್ಭದಲಿ

ಅತ್ಯಂತ ನೋವು ಬೇನೆಗಳ ತಿಂದು

ತುತ್ತು ಬುತ್ತಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹಿದ ತಾಯಿಯು

ಅತ್ತು ಕಳುಹುವಳಲ್ಲದೆ ಸಂಗಡ ಬಾರಳು ೧

ಮನೆ ಮಕ್ಕಳು ಪುರಿನ್ನ ತನ್ನವ ಒಡವೆ ಎರಡು

ಘನವಾಗಿ ನಯಿದಿ ನನ್ನದು

ಅನುಮಾನವಿತಕೆ ಜೀವ ಹೋದ ಬಳಿಕ

ಘನ ಹೊತ್ತು ಮನೆಯಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳರೊ ದೇವ ೨

ಆತ್ಮ ಬಳಲಿದಾಗ ಬಂಧುಗಳು ಎದ್ದು

ಹೊತ್ತು ಹೋಗಿಹಾಕು ಎಂತೆಂಬರು

ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟ

ಮತ್ತಿ ಬಿನ್ನನ ತಿರು ಗಡು ಬಾಹ ೋರಲ್ಲದಿ ೩

ಸಿರಿದಿದ್ದ ತ್ರುಡಜನ ಷ್ಪ್ರರ್ನ್ಣಯು ಸಾಕ್ಷಿ
ಕರ ಮಿಾದು ಕ್ೈದಾರಿ ಎರ ಕೊಂಡು
ತರುಣಿತನ್ನರು ಗಂಡುಸನು ಮುಟ್ಟಲಪ್ಮದಿ
ಸಿರಿ ಏನು ಗತಿಗತಿತನಗಿಹೇಳಲಪ್ಮಳ್ಲದಿ ೪

ಹರಣಹ ೋಗದ ಮುನ್ನಹಯು ಸೇಮಿಯು ಮಾಡಿ
ಪರಲ ೋಕ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪಡಿದುಕೊಂಡು
ಕರುಣಿಕ್ೃಪಾಳು ಶ್ರೀತುರಡುರ ಮಿಾಲನ
ಸಿರಿಸಂಬಿ್ರದಜಿಸಿ ನೀ ಸುಖಿಯು ಾಗೂ ಮನ ಜಾ ೫ (ಪ್ರು. ೮೯-೯೦)

ಇವೆರಡೂಹಾಡುಗಳು ಒಂದೇ ಮಾಳದ ನಕಲುಗಳು; ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ನಿಜಪ್ರತಿ. 'ಅ' ದಲ್ಲಿರುವ ಚರಣಗಳು 'ಆ' ದಲ್ಲೂ ಇವೆ, ಪಲ್ಲವಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ, ರಾಗ ಮತ್ತು ತಾಳ ಕೂಡ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಸಮಾನ. 'ಅ' ದಲ್ಲಿ ಅಡುಮಾತಿನ ಗತ್ತೂ, 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟದ ಒತ್ತು ಇದೆ. ಚರಣಗಳ ಅನುಕ್ರಮ 'ಆ' ದಲ್ಲಿ (ಸಂಖ್ಯೆ) ಅದಲು ಬದಲು ಆಗಿದೆ; ಎರಡನೆಯ ಚರಣ ಮೂರನೆಯದೂ ನಾಲ್ಕನೆಯದ ಎರಡನೆಯದೂ ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಶೈಲಿಯ ಶೈಥಿಲ್ಯವೂ, ಆದುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯೂ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರ ಕೈವಾಡವು ಪ ಗುಮಾನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಶೈಲಿಯ ಶೈಥಿಲ್ಯವೂ, ಆದುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಯೂ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರ ಕೈವಾಡವು ಪ ಗುಮಾನಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಶಿಷ್ಟಪರ ರಚನೆಗೆ ಒಲವು ತೋರಿದ್ದರೂ 'ಅ' ದ ಪಲ್ಲವಿ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಚರಣಾಂತ್ಯದ ಮಾತೊಂದು ಹೇಗೋ ನುಸುಳಿಬಿಟ್ಟಿದೆ-'ಆ' ದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಾಂತ್ಯದ 'ಬಾಹೋರಲ್ಲದೆ' ಎಂಬುದು

ನಿಶ್ಚರು ವಾಗಿಯು ೂ ‘ಅ’ ದ ಎರ ಮು ಮ ೀತಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ‘ಆ’ ದ ಖುಪ್ಕಿ ‘ಅ’ ದ ಸಹಾಶೆ ಯೀ ಮ ೂು ಮಿಂಬ ಸು ಳಿತ್ರು ಕಿೂಹು ಪ ಮ ೀತೂ ಆಗಿದಿ.

೨. ಅ) ರಾಗ –ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತಾಳ –ಏಕ

ಎಲ್ಲ ರ ೂ ಮಾಡು ತ್ರು ದ ಹೆ ೂಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ಗೇಣ ಬಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ||ಪ||

ನಿಲ್ಲು ಗಳ ಕುಟ್ಟಿ ಕಿೂಡು ಬಿದು ರು ಗಳ ಹೆ ೂತ್ತು ಕಿೂಡು

ಕ ೂಲಿಗ ಳ ಪಾಡು ತ್ರು ದ ಹೊಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ಗೇಣ ಬಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ೧

ನಾಲ ಕು ಪೀದ ತ್ರು ರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಚಾಂಗ ಹೇಳಿಕಿೂಡು

ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ರು ದ್ದಿಲ್ಲ ಹೆ ೂಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ಗೇಣು ಬಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ೨

ಬಡಿದು ಬಡಿದು ಕ ಬ್ಬಿಣವ ಕಾಸಿ ತು ಬಾಕಿ ಮ ಾಡಿ

ಹೆ ೂಡೆವ ಗುಂಡು ಮ ಾಡು ದ ಹೆ ೂಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ಗೇಣ ಬಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ೩

ಚಂಡು ಬಟ್ಟೆಲ್ಲ ಮು ಂದಿ ಕತ್ತಿಹ ರೆಗಿರು ಪಿಡಿದು

ಖಂಡ ತು ಂಡ ಮ ಾಡು ತ್ರು ದು ಹೆ ೂಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ಗೇಣ ಬಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ೪

ದಿ ೂಡ್ಡ ದಿೂಡ್ಡ ಕು ದ ರಿರು ಸೇರಿ ಸೇ ಜಿಹ ೀ ೂತ್ತು ರಾಹು ತ ನಾಗಿ

ಹೆ ೂಡೆದಾಡಿ ಸಾಯು ತ್ರು ದ– – – – ೫

ಕು ಂಟಿ ಕ ೞಗೆ ಯಿ ಂದು ಒಂಟಿ ಮ ಣ್ಣಹದು ಮ ಾಡಿ

ರ ಂಟಿಹ ೊ ೞಡು ಬಿಳ ಸು ತ್ತಮು ೬

ಕಿ ಟ್ಟ ತನ ದಿ ದ ಕ ಳ್ಳ ತನ ವನ್ನಿ ಮ ಾಡಿ

ಕ ಟ್ಟ ಹ ೊ ೞಡಿಸಿ ಕೊ ೞಬ ತ್ತು ದು . . . ೭

ಸ ನ್ಯ ಸಿ ಜಂಗ ಮ ಜೋ ಗಿ ಜಟ್ಟಿ ಮೊ ೞಡ ಬ್ಯೆ ರಾಗಿ

ನಾನಾ ವೇಷ ಕೊ ೞಬ ತ್ತು ದ. . . . ೮

ಉನ್ನ ತ ಹಾಗಿ ಸೊ ಆದಿಕೇಶವ ನ

ಅನು ದಿನ ನೆನೆದು ದ ಬ್ಬಕ್ತಿಗಾಗಿ ಪ ರ ವ ಮು ಕ್ತಿಗಾಗಿ ೯

(ಪು . ೬೦–೧೬೧)

ಆ) ರಾಗ ಹು ಸೇನಿ ತಾಳ – ತಾಳ –ಆದಿ

ಎಲ್ಲ ರು ಮ ಾಡು ತ್ತು ದ ಹೊಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ | ಗೇಣು ಬಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ || ಪ ||

ಸಿರಿ| ವಲ್ಲ ಬನ ಬ ಜಾ ವದು ಮು ಕ್ತಿಗಾಗಿ || ಅ.ಪ ||

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ರು ಹೊರು ವದ ಹೊಟ್ಟೆ ಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ

ಮ ಲ್ಲ ರೊಡ ನಾಡು ವದ. . . . . . .

ಸು ಳ್ಳ ಗಿ ತ್ತಿ ಗಳು ವದ. . . .ಸಿರಿ

ವಲ್ಲ ಬನ ದ್ಯಾನ ತ್ತು ಮು ಕ್ತಿಗಾಗಿ

ದೊರೆತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕರಿ

ತುರಗವೇರು ವದ...

ದುರತನ ಮಾಡು ವದ ..ಸಿರಿ

ಹರಿಯು ಬಿಡು ವದ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ೨

ಬಿಟ್ಟ ಹೋಗುವದು....

ಗಟ್ಯಾಗಿ ಕೂತ್ತದ....

ಘಟ್ಟ ವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ತುಕಾದರ

ಮೊಲನ್ನ ದಾನ್ಯವು ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ೩

(ಪು. ೪೬)

ಇವೆರಡು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದೃಶ್ಯತ್ವ ಸವನಾಗಿ ಹೆಣೆದು ತಿಕ್ಕಾಕಿಕೊಂಡಿವೆ. 'ಅ' ದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಪದಿಯೂ 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಚತುಷ್ಪದಿಯೂ ಇದೆ. ರಾಗ ತಾಳಗಳೂ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಪಲ್ಲವಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಎರಡರ ಅಂತಿಮ ಆಶರು ಒಂದೇ ಗುರಿಯತ್ತ ಹರಿಗೊಂಡಿದೆ; ಆದರೆ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂತರಗಳುಂಟಾಗಿವೆ. 'ಅ' ದಲ್ಲಿರುವ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಅ' ದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕೀರ್ತನೆಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಪರವ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ' ಎಂಬದನ್ನು 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ (ಮೂರೂ) ಚರಣದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳಶವಾಗಿಟ್ಟಿದೆ. 'ಅ' ದಲ್ಲಿರುವ ಭಾವತೀವ್ರತೆಯು ಮಿಂಚು 'ಆ' ದಲ್ಲಿಲ್ಲ; 'ಬಿಟ್ಟ ಹೋಗುವದ' ಎಂಬ ಮಾತು ಜಾಳು ಜಾಳಾಗಿದೆ, ಆಲೋಚನಾಸರಣಿಯು ಒಟ್ಟಿ ಬಿಳಿಹೋಗಿ-ಸರಪಣಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯ ಸೌಷ್ಠವ ಸಾಲದೆನಿಸುತ್ತದೆ

೩. ಅ) ರಾಗ-ನಾಟಿ ತಾಳ-ಝಂಪೆ

ನಂಬ ನಾರಾಯಣನ ನಂಬೊ ಸರುಹಯ

ನಂಬಿದಾ ,ಬಕ್ತರ ಕುಟುಂಬ ಸಾರಥಿಯು ‖ ಪ ‖

ಬಲಿನಂಬಿ ಪಾತಾಳ ಲೋಕ ಕರಸಾದನದಿ

ಕುಲದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನಿಜವ ಕಂಡ

ಕಲಿ ಘಿಬೀಷಣ ನಂಬಿಲಂಕಿಯ ಲಿಸ್ಥರವಾದ

ಛಲದ ಪಾರ್ಥನು ನಂಬಿ ವಿಶ್ವರೂಪವ ಕಂಡ ೧

ಅಂಬರೀಷನು ನಂಬಿ ವೈಕುಂಠ ಸೇರಿದನು

ಹಂಬಲಿಸಿ ಶಬರಿ ದರನು ಊರಿಯ ಗಿದ್ದ

ಕುಂಬಿನಿ ದೇವಿ ತಾ ಬಂದನವ ಕಳೆದಳು

ಅಂಬ ಜಾಕ್ಷಿ ದ್ರೌಪದಿಯು ಮಾನ ಉಳುಹಿಕೊಂಡಳು ೨

ಅತಿಬ ಕುತರೀಗೆ ವಿ ಚ್ಚಿಗ ತಿಮೋಕ್ಷ ವಿತ್ತನ

ಮತಿಭ್ರಷ್ಟ ಅಜಮಿಳನ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡು

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಗಿ ಹಾಗಿಸುರಿಯ ಲಿಖಿ ಕೇಶವನಾದ

ಪತಿತಪಾವನಪರವ ಪುರುಷೋತ್ತವನು ೩

(ಪು . ೫೮-೫೯)

ಆ) ರಾಗ -ಯಮನಾ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತಾಳ -ಅಟ

ನಂಬಿ ಕೆಟ್ಟವರುಂಟೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ

ನಂಬಿ ವಾರದಿ ಕೆಟ್ಟದ ‖ ಪ ‖

ಅಂಬಜನಾಭನ ಪಾದವ ನೆನೆದರೆ

ಇಂಬ ಗೊಡದ ದುಃಖಹರಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ‖ ಅ. ಪ ‖

ಬಲಿಯ ಪಾತಾಳಕೆ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಬಾ
ಗಿಲವ ಕಾಯುವನಾಸಿಂದ
ಛಲದಿಂದ ಅಸುರರ ಶಿರಗಳ ತರಿದಾ ತಾ
ನೊಲಿದು ವಿಭೀಷಣಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದ ಕೃಷ್ಣ ೧

ತರಳ ಪ್ರಹ್ಲಾದಗೊಲಿದು ಉಗುರಿಂದ
ಹಿರಣ್ಯನ ದರಸೀಳಿದ
ಕರಿರಾಜಗೊಲಿದು ನೆಗಳನುಂಗುತಲಾಗ
ಶಿರವ ತರಿದು ಕಷ್ಟ ಪರಿಹರಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ೨

ಪಾಂಡವರಿಗೊಲಿದು ಕೌರವರನು
ತುಂಡು ಛಿದ್ರವ ಮಾಡಿದ
ಗಂಡರೈವರ ಮುಂದೆ ದ್ರೌಪದಿ ಕರೆಯಲು
ಕಂಡು ಕರುಣವ ಕಾಯ್ದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ೩

(ಪು. ೭೯)

ಈ ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳು ಕೆಲವು ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಭಾವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳ ಐಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ತಾತ್ಪರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಎರಡರಲ್ಲೂ ಇರುವ ಪಾದ ಚರಣಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರುಗಳಿಲ್ಲ; ಈ ಸರಿ ಸಮಾನತೆ ಏನೋ ತೀರ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿರಬಹುದಾದರೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದಗಳೂ, ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿರುವುದು

ತೀರುತ್ತಿದೆಯ ಪುರಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೂಹಾಸ್ವರುಗಳಲ್ಲಿ. ಬಲಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ವಿಭೀಷಣ ದ್ರೌಪದಿ–ಇವರ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಎರಡರಲ್ಲೂ ಬಂದಿವೆ. ರಾಗ ತಾಳ ಎರಡಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಅನುಪಲ್ಲವಿ ಯಿರುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

೪. ಅ) ರಾಗ – ಕಾಂಬೋದಿ   ತಾಳ –ಝಂಪೆ

ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲಿ ನಾ ಮಾಡಿದಾ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ
ಉತ್ತಮನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆನೊ ಕೃಷ್ಣಾ ||ಪ||
ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿಯೆನ್ನ ಕಾಯಬೇಕಯ್ಯ ಹರಿ
ವಾರಿಜನಾಭ ನೀ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣ ||ಅ.ಪ||

ಹುಟ್ಟಿದಂದಿದಿಗೂ ಸುಖವ ನಾ ಕಾಣದಲೆ
ಕಷ್ಟನಾದೆನು ಕೇಳೊ ಕೃಷ್ಣಾ
ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಶಿಶು ತಾಯ ಬಿಟ್ಟ ತೆರನಂತೆ ಕಂ
ಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆನಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾ
ಮುಟ್ಟಲಮ್ಮರು ಎನ್ನ ಸತಿಸುತರು ಬಾಂಧವರು
ಅಟ್ಟಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿಹರೊ ಕೃಷ್ಣಾ
ಕಷ್ಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಪೊರೆಯೊ ೧

ಕಾಶಿಯ ವಾಸವನ್ನ ಬಯಸಿ ಬಹು ದಿನದಿಂದ
ಆಸೆಯೊಳಗಿದ್ದೆನಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾ
ಗಾಸಿಯನು ಮಾಡುವ ದೋಷವನು ಪರಿಹರಿಸೊ
ಸಾಸಿರದ ನಾಮದಾ ಕೃಷ್ಣಾ

ಹೇಸಿಕೆಯೊಳಿರ್ದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಾಯಾ

ಪಾಶದಿಂದಲಿ ಬಿಗಿವರೇ ಕೃಷ್ಣಾ

ಕಂಸಮರ್ದನನೆ ನೀ ಕಾಯಬೇಕಯ್ಯ ಹರಿ

ವಾಸುದೇವನೆ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣಾ ೨

(ಪ್ರು . ೭–೮)

ಆ) ರಾಗ –ಕಾಂಬೋದಿ ತಾಳ –ಝಂಪೆ

ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲಿನಾ ಮಾಡಿದ ಪಾಪದಿ

ದುರ್ಯೋನಿಯೊಳು ಜನಿಸಿದೆನೊ ಕೃಷ್ಣ ॥ಪ॥

ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿಯೆನ್ನ ಕಾಯಬೇಕಯ್ಯ ಹರಿ

ವಾರಿಜನಾಭ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ॥ಅ.ಪ॥

ಹುಟ್ಟಿದಂದಿಂದಿಗಲು ಸುಖವೆಂಬುದನು ಅರಿಯೆ

ಕಷ್ಟ ಪಡುತಿಹೆನಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣ

ದಿಟ್ಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನು ಪರಿಹರಿಸದೆ ದೂರು

ತಟ್ಟುವುದು ನಿನಗಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣ ೧

ಕಾಸಿನಾಸೆಯನು ಮಾಡಿಹ ದಿನದಿಂದ

ಆಯಾಸದೊಳಗಿರುತಿಹೆನೊ ಕೃಷ್ಣ

ಆಸೆಯನು ಬಿಡಿಸಿ ವಿಗಿದೋಷವನು ಪರಿಹರಿಸೊ

ಸಾಸಿರನಾಮ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ೨

ಮುಟ್ಟಲಂಜುವರು ಬಂಧುಗಳು ಕಂಡರೆ ಎನ್ನ

ಅಟ್ಟಿ ಕೊಲುತಿಹರಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣ

ತೊಟ್ಟಿಲ ಶಿಶು ಬಾಯ ಬಿಡುವ ತೆರನಂತೆ ಕಂ

ಗೆಟ್ಟು ಶೋಕಿಸುವೆನೋ ಕೃಷ್ಣ ೩

ತಂದೆ ತಾಯಿಯು ಇಲ್ಲ ಬಂಧು ಬಳಗವು ಇಲ್ಲ

ಇಂದೆನಗೆ ಗತಿಯೇನೋ ಕೃಷ್ಣ

ಮಂದರಧರ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ನೀ

ಬಂದು ಸಲಹಯ್ಯ ಕೃಷ್ಣ ೪

(ಪು ೮–೯)

ಈ ಸಮಾನ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲೂ ಛಂದಸ್ಸು, ರಾಗ, ಮತ್ತು ತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯಿದೆ; ಪಲ್ಲವಿ ಅನುಪಲ್ಲವಿಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲ. ಐದೈದು ಮಾತ್ರೆಗಳ ಓಟ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಾಂಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗತವಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಗಣದ ಬದಲು ರುದ್ರಗಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ; ಅಂಶಗಣದ ಬದಲು ಮಾತ್ರಾಗಣ ಘಟಿತ ಸಾಂಗತ್ಯವಿದೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚರಣಗಳೆಂದು ಸಂಪಾದಕರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ: ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸದ ಆಧಾರಬಲದಿಂದ ಅವರು ಹಾಗೆ ಗ್ರಹಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ಎಂಟೆಂಟು ಸಾಲುಗಳ ಮೂರು ಚರಣಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳ ಆರು ಚರಣಗಳೆನ್ನಬಹುದು; 'ಆ' ದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಸಾಲು 'ಆಯ ವಸುದೇವಗಿರು. . .' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿನ ಆರಂಭದ ದೀರ್ಘಸ್ವರಾಕ್ಷರವಾದ 'ಆ' ವನ್ನು ಅದರ ಹಿಂದಿನ (ಅಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯ) ಸಾಲಿನ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಡಬೇಕು, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಪ್ರಾಸ ಪರಿಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಈಗಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾಸೋಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ–ಇದು ಪ್ರಾಯಃ ಸಂಪಾದಕರ ಕಣ್ತಪ್ಪಿನಿಂದಾಗಿರಬಹುದು. 'ಅ' ಮತ್ತು 'ಆ' ದಲ್ಲಿರುವ ಕಡೆಯ ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದೇ ಪದ್ಯವಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ: ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸುವಾಗ ಕಂಸಮರ್ದನ ಹಾಗೂ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನಕಾಯ್ದ

ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಜಾಹೋಗಿದೆ. ಅಥವಾ ಇದರ ತ್ವಿರುದ್ಧ ದ್ಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೀರ್ತನೆರು ಪ್ರಭಾವ
ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿದ್ದರೆ 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಇರದಿದ್ದ ಈ ಎರಡು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಿಂದ 'ಅ'
ದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಾಡು ಯಾವ
ಹಾಡಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಆದಿಕೇಶವನನ್ನೂ, ಪುರಂದರ ವಿಠಲನನ್ನೂ ಉತ್ತರ
ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಬೆಳಕು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ; ಆ ಬೆಳಕು ಮುಂದಿನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ತೊಡಕನ್ನ
ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

೫. ಅ) ರಾಗ – ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ತಾಳ – ಅಟ

ನರಕ ಮೇಳ ಮುಂದೆ ನರಕಗಳ ಮೈ ತೋರಬಾರದ | ಈ
ದರಣಿಯ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಶರಣೆಂದು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬಾರದು || ಪ ||
ಪಾಪಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತು ಪತಿ ತೋರಬಾರದ | ಬಹು
ಕೋಪಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವ ಗೋಷ್ಠಿರು ಮಾಡಬಾರದು || || ೧ ||

ಅಡಿಸತ್ತ ಮಡಕೆಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಬಿಗಿ ಗುಂಡಹ ಮಾಡಬಾರದು | ಹಾಂ
ಬಡತನ ಬಂದಾಗ ನೆಂಟರ ಬಾಗಿಲ ಸೇರಬಾರದ || ೨ ||

ಹರಿಯ ನಿಂದಿಸಿಹ ರಘುನಂದು ನರಕ್ಕೆ ಬೀಳಬಾರದು | ತಾ
ಪರರನು ಬೈದು ಪಾತಕಕೆ ಮುನ್ನೊಳಗಾಗಬಾರದ || ೩ ||
ಮಡದಿನುಡಿಯ ಕೇಳಿ ಜಗಳಕೊಬ್ಬರ ಕೂಡಿ ಹೋಗಬಾರದ | ಬಾ
ಯ್ಬುಡಕರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪನ್ಸಿ ಬಿಡಾರವ ಮಾಡಬಾರದ || ೪ ||

ಮುಂದೆ ಬಲೆ ಎಂದು ನಿಂದಿಪರನ್ನ ಕಾಣಬಾರದ |ಸಮ್ಮ

ತಂದೆ ಬಾಡದಾದಿ ಕೇಶವನಸ್ಮರಣೆಯ ಬಿಡಬಾರದ || ೫ ||

(–ಜನಪ್ರಿಯ ಕನಕ ಸಂಪುಟ; (ಸಂ.) ದೇಜಗೌ ಮೊದಲಾದವರು,

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ , ೧೯೮೮, ಪು ೬೮೦)

ತಾಳ –ಅಟ

ಆ) ರಾಗ –ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ

ಪರಕಮಿಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ನರಕಮಿಳ ಕೂಡಾಡಬಾರದ –ಇಥ

ಧರಣಿಯ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಿರಮಿದು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬಾರದು || ಪ ||

ಅಡಿಗೆಯ ಮಡಿಕೆಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಬಗೆ ಗುಂಡಹಾಕಬಾರದ

ಬಡತನ ಬಂದರೆ ನಂಟರ ಬಾಗಿಲ ಸೇರಬಾರದ || ೧ ||

ಮಡದಿಯ ಮಾಡೇಳಿ ಬಡವರ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು |ಬಹಳ

ಬಡತನ ಬಂದವಳ ಕೈಯಿಂದ ಅಡಿಗೆಯ ಉಣ್ಣಬಾರದು || ೨ ||

ಪಾಪಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಪತಿರಬಾರದ |ಕಡು

ಕೋಪಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಗೋಷ್ಠಿ ಮಾಡಬಾರದು || ೩ ||

ಪರರ ನಿಂದಿಸಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪೇಂದ್ರನ ಜರಿಯಬಾರದು

ವರದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮರೆಯಬಾರದ || ೪||

(ಪು ೬೧೨೯–೧೩೦)

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೀರ್ತನೆಯ ಚರಣಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಶಬ್ದಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹೊರತು ಚರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಅ' ಮತ್ತು 'ಆ' ಗಳನಡುವೆ ತಲೆ ನಡುವೆ ತಲೆಕೆಳಗು ಆಗಿವೆ:'ಅ' ದಲ್ಲಿ ೨,೪,೧,೩ ನೆಯ ಚರಣಗಳು 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ೧,೨,೩,೪ ಎಂಬ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿವೆ; ಅಥವಾ ಇದನ್ನೇ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲೇನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಲ್ಲ. ಛಂದಸ್ಸು, ಅರ್ಥ-ಭಾವ, ಆಶಯ, ರಾಗ-ತಾಳ, ಚರಣಗಳ ಆಕೃತಿ-ಒಟ್ಟಾರೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದರ ಪ್ರತಿರೂಪವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು: ಇದ್ದಲ್ಲಿ-ಮುಂದೆ, ಬಿಟ್ಟು ತೀರಬಾರದ-ಕೂಡಾಡಬಾರದು-ಕೂಡಾಡಬಾರದ, ಶರೀರಂದು - ಸ್ಥಿರವಿದು, ಅಡಿಸುತ್ತ-ಅಡಿಸಿದ, ಒಬ್ಬರ ಕೂಡಿ-ಬಡವರ, ಬಾಯ್ ಬಡಿಕರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಸಿ ಬಿಡಾರದ ಮಾಡಬಾರದ-ಬಡತನ ಬಂದವಳ ಕೈಯಿಂದ ಅಡ್ಡಿಗಿರು ಉಣ್ಣಬಾರದ, ಅನುಭವಿಸೋಕ್ತಿ ಅನುಕೂಲಗೋಷ್ಠಿ-ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಜತೆಗೆ 'ಅ' ದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರನೆಯ ಚರಣ 'ಆ' ದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಚರಣ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಅಥವಾ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ಬೇರೆ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಘಟಿಸಿರುವುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಚರಣ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇಕೆ ಅಥವಾ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಈ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಾಗುತ್ತದೆ; ಶಬ್ದಗಳೂ ಸಾಲುಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಜಾರಿದ್ದರಿಂದ ಕೀರ್ತನೆಯ ಅರ್ಥ ಪ್ರತೀತಿಗೆ ಆಗಿರುವ ಲಾಭಾಲಾಭವನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ-ಇದು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರು ಅವಶ್ಯ ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲೊಂದು.

೬. ಅ) ರಾಗ-ಶಂಕರಾಭರಣ ತಾಳ-ಅಟ

ಹಣ್ಣು ಕೊಂಬುವ ಬನ್ನಿರಿ ಹರಿದಾಸರು

ಹಣ್ಣು ಕೊಂಬುವ ಬನ್ನಿರಿ | ಪ ||

ಸು ತ್ತೀಳು ಲೋಕ ದಿಸು ರಧು ಬ್ತಿ ದಹಣ್ಣ

.ಬ ಕ್ತ ರ ಬಾಯೊಳು ಸಿಸಿವ ಹ ಣ್ಣು

ಅರ್ತಿ ಯು ಳ್ಳ ವರ್ಲ್ಲ ಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಬೇಕಾದ ರಿ

ನಿತ್ಯ ಮ ಘು ಷಂಬ ಅಚ್ಚು ಮಾ ಷು ಹ ಣ್ಣ ‖ ೧ ‖

ಅಜನ ಪಡಿದಹ ಣ್ಣ ಗ ಜವು ಕಾಯ್ದು ಹಣ್ಣ

ನಿಜ ಮು ನಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಹ ಣ್ಣ

ತ್ರಿ ಜಗ ವಂದಿತ ಪಾಲ್ಗಡಲೊಡಿಯ ನಹಣ್ಣ

ಸು ಜನ .ಬಕ್ತರೆಲ್ಲ ಕ್ಕೊಳ್ಳ ಬ್ನಿ ರಿಹ ಣ್ಣ ‖ ೨ ‖

ತ ರು ವ ಕಾಯ್ದು ಹ ಣ್ಣ ಉರು ಗನ ತು ಳಿದಾಹ ಣ್ಣ

ಕ ರಿದರಿ ಕಂಬದೊಳು ಓಯಿಂಬಹ ಣ್ಣ

ಮ ರು ಗು ವ್ವದ್ರು ವನಿ ಪಟ್ಟ ಗಟ್ಟಿದಹ ಣ್ಣ

ಕ ರು ಣಾಳು ಕಾಗಿನೆಲೆ ಯಾದಿ ಕೇಶ ವಹಣ್ಣ ‖ ೩ ‖

(ಪು ಟ ೧೮೩–೧೮೪)

ಆ) ರಾಗ –ಬಿಲಹ ರಿ

ಹ ಣ್ಣ ಬಂದಿದೆ ಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ರೋಹ ರಿದಾಸ ರು

ಹ ಣ್ಣ ಬಂದಿದೆ ಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ರೋ ‖ ಪ

ಚಿನ್ನ ಬಾಲ ಕೃಷ್ಣ ನೆಂಬ

ಚಿನ್ನಾದ ಬಾಳೆರು ‖ ಅ. ಪ ‖

ಕೊಳೆತು ಹೋಗುವದಲ್ಲ ಹುಳಿತು ನಾರುವದಲ್ಲ
ಕಳೆದು ಬೀಸಾಡಿಸಿಕೊಂಬುವದಲ್ಲ
ಅಳತಿಗೊಂಬದಲ್ಲ ಗಿಳಿಕಚ್ಚಿ ತಿಂಬದಲ್ಲ
ಒಳಿತಾದ ಶ್ರೀಹರಿ ಎಂಬ ನಾಮ ಹಣ್ಣು ॥ ೧ ॥

ಅಜನ ಪಡೆದ ಹಣ್ಣು ಗಜವ ಸಲಹಿದ ಹಣ್ಣು
ತ್ರಿಜಗದಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿದ ಹಣ್ಣು
ತ್ರಿಜಗ ವಂದಿತ ಪಾದವೆಂಬ ನಾಮ ಹಣ್ಣು
ಸುಜನಾನಂದಿಯರು ನೀವು ಕೊಳ್ಳಿ ಬನ್ನಿ ॥ ೨ ॥

ತುರುವ ಕಾಯ್ದ ಹಣ್ಣು ಉರುಗನ ತುಳಿದಾ ಹಣ್ಣು
ಕರಿದರಿ ಕಂಬದಿಂದ ಬಂದ ಹಣ್ಣು
ಮರುಗ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನವನ ಉನ್ನತನ ಮಾಡಿದ ಹಣ್ಣು
ಪುರಂದರ ವಿಠಲನೆಂಬ ಹಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳ ಬನ್ನಿ ॥ ೩ ॥

(ಪುಟ ೨೭)

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ: ರಾಗ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಭರಣ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿಲಹರಿ ಇದ್ದರೂ ತಾಳ ಸಮವಾಗಿದೆ. ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದರು ಈ ಕೀರ್ತನೆ ಯಾವ ರಾಗಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿ, ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲರು; ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದಾಗ, ಒಂದೇ ಓದಿಗೆ

ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮಾತೆಂದರೆ 'ಆ' ದ ಕೀರ್ತನ ಕ್ರಿಮದಲ್ಲಿ ಶೈಥಿಲ್ಯಗಳಿವೆ. ಮಾನವಹಣ್ಣು, ತ್ರಿಜಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮರೆದಿರುವ ಕೆಲ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಔಚಿತ್ಯವಿಲ್ಲ; ದೈವವನ್ನು (ಕೃಷ್ಣನನ್ನು) ಒಂದು ಹಣ್ಣೆಂದು ರೂಪಕವಾಗಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದ ಬೇರೆ- ಅದ್ರೆ ಅರ್ಥ, ಔಚಿತ್ಯ, ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳಿವೆ; ಇದೇ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿವೆ;ಈ ಬಗೆಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಬಳಸಿರುವ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಮಾತಿನಿಂದ ಪಲ್ಲಟಿಸಿರುವೆಯೆಂದು ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ; ಇವೆರಡೂ ಹಾಡುಗಳು ಒಂದೇ ಬದ್ಧ-ಭಾವದ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ಮರೆಯುವಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಇದೇ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿ ಬಿಚ್ಚಿಸಬಹುದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೀರ್ತನೆ 'ಹರಿ ತರುಮರವನಿಗಿಹಲ್ಲ ತರುವೆ' ಎಂಬುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆ ರಾಗ ನಿರ್ದೇಶನ ಕಾಂಬೋದಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ತಾಳದಲ್ಲಿ (ಒಂದು ಕಡೆ ಅಟ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಝಂಪೆ) ಮತ್ತು ಇದೇ ಕೀರ್ತನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ ತುಂಬ ಇದೆ; ಆದರೆ ಹಾಡಿನ ಒಟ್ಟು ಆಶಯ ಒಂದೇ ಎನಿಸಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ 'ಈತನೀಗ ವಾಸುದೇವನ' ಮತ್ತು 'ಈತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಾಥ' ಎಂಬ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಇಬ್ಬರ, ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮ್ಯ ಅನಂತರದ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಹೋದರೂ ಒಟ್ಟು ಆಶಯ ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದುಡಿಯುವಂತಿವೆ. ಹೀಗೆ, ಈ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಸಿ ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಲು, ಸಾಕಷ್ಟು ಗ್ರಾಸ ಸಿಗುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯೇತೃಕರ ಮಡಿಲಿಗೆ ಹಾಕಬಹುದು. ಈ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಮಾರೋಪ ರೂಪದ ಕೆಲವು ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ತಿರುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇನ್ನೊಂದು ಉದುರುದಾಗವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ: ಈ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನದ ಗಮನಸೆಳೆದು ಮಾಹಿತಿಕೊಟ್ಟವರು ಡಾ. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ.

ಡಾ. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಿಬಂಧ "ತುರಂಗ ಭಾರತ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ದಲ್ಲಿ, ಪರಮದೇವ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ಪುರಂದರದಾಸರ

ಹೆಸರಿನಲ್ಲೂ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ, ಒಂದು ಉದುರು ರಾಗದ ಆರುಹುತ್ತ ಗವನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ ಅದು 'ದ್ರೌಪದಿ ಮಾನ ಸಂರಕ್ಷಣ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದೆ, ೧೫ ಷಟ್ಪದಿ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಇದು ಕೆಲವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀಯರಸ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಗೆ' ಎಂದೂ ಕೆಲವದರಲ್ಲಿ 'ಮಂಗಳಂ ಸಿರಿಕಾಗಿನೆಲೆಯಾದಿಕೇಶವಗೆ' ಎಂದೂ ಕಡೆಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸಂಶೋಧಕರ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. ಪುರಂದರರ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ, ಇದು ಅವರ ರಚನೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂಬುತಿ, ಈ ಉದುರು ರಾಗ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕರಣವೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ; ಹಲವು ಸಂಪಾದಕರುಗಳ ಆವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಇದು ಪುರಂದರರದೇ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಮೊದಲು ಭಾವಿಸಿ ಬರೆದುದಾಗಿಯೂ ಈಗ ಈ ಹಾಡು ಕನಕದಾಸರದು ಎಂದು ತಮಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂದೆ ತಳೆದ ನಿಲುವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಡಾ. ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ 'ಪುರಂದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ' (೧೯೮೫) ಸಂಪುಟ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ (ಪುಟ ೨೨) 'ಇದನ್ನು ಕನಕದಾಸರದ್ದೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಿದೆ' ಎಂದು ಅಡ್ಡಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ದೀಪ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇದು ಕನಕದಾಸರ ರಚನೆಯೆಂದು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಆದ್ಯರಲ್ಲಿ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರನ್ನು ಮೊದಲು ಹೆಸರಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ ಹೀಗಿದೆ "ಪುರಂದರದಾಸರ– ಕನಕದಾಸರ ಕೆಲವೊಂದು ಗೀತಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ನಿಜವಾದ ಕರ್ತೃಗಳಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೇ ನಮಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಬಲ್ಲವು. ಆ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರವೆಂದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕಾರು ಹಾಡುಗಳು, ಕನಕದಾಸರವೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ದ್ರೌಪದಿ ಮಾನಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಉದುರು ರಾಗದ ದೀರ್ಘ ಕವನ

ಅಥವಾ ಖಂಡಕಾವ್ಯ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನಕದಾಸರ ಅಂಕಿತದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ". (ಕನಕದಾಸರ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು; ಸಂಪಾದಕರು ..., ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೬೫, ಪುಟ ೫) ಈ ಅಂಶವನ್ನು, ಅದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳಿವು: "ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ 'ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮೋ' ಎಂಬ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೃತಿಯೂ ಒಂದು ಖಂಡ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಈ ಕಥಾಭಾಗದೊಡನೆ ಕನಕದಾಸರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಕನಕದಾಸರು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ" (–ಅದೇ–; ಮುನ್ನುಡಿ, ಪುಟ ೧೭–೧೮).

ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿವೆ, ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸು ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹವಾದುದು. ಅವರು ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ: ಉಪಲಬ್ಧ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪಾಠಪರಿಷ್ಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕದಾಸರದೆಂದು ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳು ಅವರವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಂತಹ, ಅಂದರೆ ಅವರವಲ್ಲದ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (–ಅದೇ–; ಪುಟ ೪). ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಅವರು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: "ಕನಕದಾಸರವಲ್ಲದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ" (–ಅದೇ; ಮುನ್ನುಡಿ ಪುಟ **xxix**). ಹೀಗೆ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅವರು ಹೊರತಂದ ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡುಗಳ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಉದಾಹರಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳು, ವರ ಮೂಳ ಮಂದಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ: ಅದರಿಂದ ಆ ಕೀರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕನಕದಾಸರ ರಚನೆಯೆಂದು ಅವರು, ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿ, ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಇಂದಿಗೂ ಆ ಹಾಡುಗಳು ಪುರಂದರದಾಸರ ಹಾಡುಗಳೆಂದೇ ಹೊಸ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ?

ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಬೆಟಗೇರಿಯವರು ಕೂಡ, 'ಪುರಂದರದಾಸರದೆಂದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ನೂರಾರು ಹಾಡುಗಳು ಕನಕದಾಸರವೆಂಬ ನಂಬುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ' ಯೆಂದು (-ಅದೇ-; ಪು.ಟ.೫) ಮೊಗಂ ಆಗಿ ಹೇಳಿದರೇ ಹೊರತು, ಆ ಜಗಳ ಬಿಡಿಸಿ ಇಂತಿಂತಹ ಹಾಡುಗಳೇ ಅವು ಎಂದು ಡಂಗುರವಾಗಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ.

ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಶೋಧಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕನಕದಾಸರ ಹೆಸರನ್ನಾಗಿಸುವ ಅಥವಾ ಅದರ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಇರುವುದು ಯಾವುದು? ಮೂಲ ಅಥವಾ ಮೊದಲ ರಚನೆ ಯಾವುದು ಅಥವಾ ಯಾವುದು? ಒಬ್ಬರ ಅಂಕಿತವನ್ನು ತೆಗೆದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಂಕಿತವಿಟ್ಟ ಈ ಅದಲುಬದಲು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಯಾವಾಗ ಆರಂಭವಾಯಿತು? ಯಾರಿಂದ, ಯಾಕಾಗಿ ಈ ಕರ್ತೃತ್ವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತೋರಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತು? ಈ ಬಗೆಯ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸಂಶಯಗಳು ಸಂಶೋಧಕರ ಕಾಡುತ್ತವೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚಿಸುವವರೆಲ್ಲ ನೆನಪಿಡುವ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಿದೆ. ಪುರಂದರ-ಕನಕದಾಸರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂತರು, ದಾಸವರೇಣ್ಯರು; ಪರಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪುರಂದರ ಕನಕದಾಸರಲ್ಲಿ ಕೃತಿಚೋರತನ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನವಾದೀತು. ಈ ಅಪ್ರತಿಮ ದೇವತೆಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇಂಥ ಆರೋಪ ಮಾಡುವುದಲ್ಲ, ಹಾಗೆ ಆಲೋಚಿಸುವುದು ಕೂಡ ಅಪರಾಧವಾಗಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಅಂಥ ಪ್ರತಿಭಾದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ; ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ, ನಿಂತ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ, ಹೊಸ ಕೀರ್ತನೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಗಳಿದ್ದುವು: ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು, ಕೇವಲ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೂಲಕ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಮಾತೋ ಸಾಲನ್ನೋ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ, ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಕೆಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾರಣ. ಎರವಲು ಸರಕು ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಬಾಳಬೇಕಾದ ದಿವಾಳಿತನ, ಬಡತನ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸು ಮಾ ಮಾ ಹದಿನೇಳೆರು ಶತಮಾನದಲ್ಲೇ ಈ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನ ಹೀಗೆ ಕಲಸು ಮೇಲೋಗರ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು, ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ತಾಳೆಗರಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನ ಆಧರಿಸಿದರೆ, ಸ್ವಾದಮ; ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಯಾವ ಹಾಡನ್ನ ಹೀಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನೂ ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ/ ಕಾಗದದ ಪ್ರಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಸೂಚಿಗಳ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು ಎರಡು, ಒಂದು, ಎಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಸಂಕರಗೊಳ್ಳದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುವು ? ಎರಡು. ಯಾವಾಗ ಈ ಕೆಲಸ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವ ಭಾಗದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಮೊದಲ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಯಾವುವು? ಇದು ಶುದ್ಧಾಂಗವಾಗಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪರಾಮರ್ಶೆಯಿಂದ ಪತ್ತೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿರಿಸಿದ ಆಧ್ಯಯನ ಬಿಟರೀತಿಯವು; ಅದರಿಂದ ಅವರು ಆಧರಿಸಿದ ಪ್ರತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಕಾಲ –ಇದನ್ನೂ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನ ಜಾಲಾಡಿ, ಜಾತಕ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವುದೊಂದೇ ಪರಿಹಾರವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಗಳೂ ಇವೆ. ಪುರಂದರರೂ ಕನಕದಾಸರೂ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರು. ಪುರಂದರರು –ಶೂದ್ರರು ; ವೈಶ್ಯಕುಲ ಸಂಜಾತರಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ದಾಸರಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ. ಕನಕದಾಸರೂ ದಲಿತರು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಶೂದ್ರರು ; ಕುರುಬರಾಗಿದ್ದು ದಾಸರದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಜಾತಿಕುಲದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಅವರ ಕಾಲದ ದಾಸರ ಪರಿವಾರದೊಳಗೂ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಸುಲಭ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆಯಿತು: ಕನಕದಾಸರು ಪಟ್ಟ ಬವಣೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಕನಕನ ಕಿಂಡಿ ವ್ಯಥೆಯ ಕಥೆಯನ್ನ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಶೂದ್ರರು; ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕುರುಬರು ಹಿಂದುಳಿದವರು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿಯಂತೂ ಇಂದಿಗೂ ತುಂಬ ಕೆಳಗಿರುವ ಜನಾಂಗ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ

ದಾಸರ ಸಮದುರುದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗಿದ್ದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಮಸುಕು ಮಸುಕಾಗಿಯಾದರೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದಾಸರಿಗೆ ಇದ್ದ ಸೃಜನಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು, ಬರಹಗಾರಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕನಕದಾಸರು ಹುಟ್ಟುಕವಿಯೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಸಿ, ಕೇವಲ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೇ ತನಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೂ ಇಲ್ಲಿರುವ ಉಳಿದ ಕೀರ್ತನಕಾರರದ್ದಕ್ಕಿಂತ, ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲೇ ಕಾವ್ಯಾಂಶ ಅಧಿಕವೆಂಬುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಒಪ್ಪುವ ಮಾತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವರು ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂಬುದು ಅಸಂಬದ್ಧ ; ಮೇಲು ವರ್ಗದವರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾದರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚಿಸುವಾಗ ಪ್ರಭಾವಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಆಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಕೇವಲ ತರ್ಕದ ಸ್ತರದಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಬಹುದು.

ಈ ಇಬ್ಬರು ಯೋಗಪುರುಷರೂ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವ ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ದೂರವಾಗಿ, ಅತೀತರಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಇನ್ನು ಕದ್ದವರು ಯಾರು ? ಇದು ಚಿಂತನೀಯ. ನನಗೆ ತೋರುವ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ, ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಅದಲು ಬದಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ಸಂಪ್ರತಿಕಾರರೇ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು. ಅಂದರೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಸ್ಥಾಪಿತ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳವರು, ತಾವು ತುಂಬ ಜಾಣರೆಂದು ಬುದ್ಧಿ ಓಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದ ಕೆಲಸ. ಹೀಗೆ ತಿದ್ದುವಾಗಲೂ ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಭವಿಸಿದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ದಾರ್ಷ್ಟ್ಯ, ಮುಟ್ಟುವ ಧೈರ್ಯ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ? ಆದರೆ ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡುಗಳ ಅಂಕಿತವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳಿದ್ದವು. ಕನಕದಾಸರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಾಳಿಬಂದ ವರ್ಗಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರದ ಬಾಗಿಲೂ, ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರ ಮನಸು–ಮಂದಿರ–ಮಠಗಳ ಬಾಗಿಲೂ ಮುಚ್ಚಿದ್ದವು.

ಆವರ ವಿಚಾರ ಧಾಟಿಯೊಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋ–ವೀರಸಿಹ್ಯ ಮುಚುಲಿ ಔನ್ನತವಾಗಿ ಬಿಳಿದರಿಂಬ ಅಸಹಸಿ ಒಂದು ಹಿಡಿಮುಂದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯು ಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಗ್ನಸತ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿ ಕಿಹ್ಳಲು ಯಾವ ಹಿಂಜರಿಕಿಯೂ ಇರಬೀಕಾಗಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಡೀ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಂದು ಯಾವ ಕೀರ್ತನಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿಯನ್ನ ನಿರ್ದೀಶಿಸುತ್ತೀವಿಯೊ ಅದು. ಪುರಂದರ–ಕನಕರ ಹಾಡು /ಕೃತಿಗಳನ್ನ ಹಿಡಿತು ಪಡಿದರಿ ಉಳಿಯುವುದದರೂ ಏನು ? ಬರೀ ಎಲು ಬಿಸ ಗೂಡು. ಅದರಲ್ಲೂ ಗಟ್ಟಿ ಕಾಳುಗಳಿರುವುದ ಹಿಚ್ಚಾಗಿ ಕನಕದಾಸರಲ್ಲಿಯೀ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಒಂದೊಂದೀ ಹಾಡನ್ನ ಲಪಟಾಯಿಸ್ಸಿ, ಅವರ ಹಿಸರನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ, ಅತ್ತ ಅವರ ಕೃತಿರಾಶಿಯಿಂದ ಕದ್ದ ಕಳವು ಮಾಲುವನ್ನ ಸೀರಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡಿ ಬಿಳಕು ಹಾಯಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿ, ಹಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬರಾದರೂ ನಿರತರಾಗಿರುದ ಹಿಡುತು ಈಗ ನಾವು ಕಾಣವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಘಟಿಸುತ್ತಿರಲ್ಲಿ.

ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕಾವ್ಯನಿರ್ಮಾಣಿಯ ಆಧಾರದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ವಸ್ತು–ವಿಷಯದಿಂದಲೂ ಇದು ವರಿಗಿ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದಿ. ಹಾಡುಗಳಷ್ಟೂ ಕನಕದಾಸರದ್ದು ಎಂಬದು ನನ್ನ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದಿ. ನನ್ನ ಗ್ರಹಿಕಿ ತಪ್ಪೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕಿ ಗೌರವಾದರ ತೋರಿಸಲು ತಯಾರಿದ್ದೀನಿ.